ССР Давлат китоб палатаси
Книжная палата УзССР

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 261 (5252)
16 НОЯБРЬ 1983 й.
ЧОРШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.
Баҳоси 3 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

● *ИСТЕЪМОЛ БУЮМЛАРИГА—КЕНГ ЙЎЛ*

ХАРИДОРГА ХУШ КЕЛДИ

Шаҳримиздаги пластмасса буюмлари ишлаб чиқариш заводида 45 хилга яқин рўзғорбоп маҳсулотлар тайёрланади. Корхона коллективи, инженер техника ходимлари маҳсулотларнинг харидоргирлигини ошириш борасида хайрли тадбирларни амалга оширишмоқда. Шу сабабли буюмларнинг пишиқ-пухталигини таъминлаш билан бир қаторда уларнинг ташқи кўринишини ҳам яхшилашга катта эътибор берилмоқда. Бу ерда тайёрланаётган янги маҳсулотларга ана шу талаб асосида ёндошилмоқда.

Хўжалик фартуклари янги орнаментдаги дастурхонлар корхонада бу йил ҳисобида ишлаб чиқаришга жорий қилинган маҳсулотлардан саналади. Юксак сифатлилиги натижасида улар харидорларга хуш келди. Республика савдо тармоқларидан кетма-кет буюртмалар тушмоқда. Шу кунгача харидорлар қўлига етиб борган маҳсулот 4 минг донадан ошиб кетди.

Асбобсозлик заводида 12-цех энг илғор коллективлардан саналади. Бу коллектив ишчилари юксак меҳнат унумдорлигига эришиш бўйича социалистик мусобақада пешқадамлик қилишмоқда.

СУРАТДА: (чапдан-ўнгга) цехнинг пешқадам ишчиси, мусобақа ғолиби Е. Костюк ва цех бошлиғи Т. Варавина.

В. Сиротинин фотоси.

● *Беш йиллик вахтасида*

ЙИЛЛИК ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Тошкент тўқимачилик комбинатининг пардозлаш фабрикаси гул босиш цехида мавжуд бригадалар меҳнатнинг янги, самарали усулига ўтиб ишлаб, қувонарли ютуқларни қўлга киритишмоқда. Ана шундай бригадалардан бири Карим Ражабов бошлиқ коммунистик меҳнат коллективидир. Улар топшириқларни ҳамиша 115—120 процентдан бажариб, йиллик планни муддатидан илгари адо этдилар. Бригада пардозчилари кунига нормада белгиланган 18—19 минг метр ўрнига 20—22 минг метр газламага сифатли гул туширишга эришмоқдалар.

Х. АСҚАРОВ,
Тошкент тўқимачилик комбинати ишчиси.

● *Лойиҳа институтларида*

Шинам ва қулай

Сирдарё областидаги «Оқ олтин» агросаноат бирлашмасига «Узгипросельстрой» институти ишлаб чиққан дала шийпонининг янги лойиҳаси топширилди. Яқинда хўжалик бригада уйларининг типовой ва тажриба лойиҳалари ранг-баранг альбомини ҳам олади. Бригаданинг дала шийпони— деҳқонларнинг иккинчи уйидир. Шунинг учун ҳам архитекторлар уни шинам ва қулай қилишга интилдилар.

Пахтазорнинг қоқ ўртасида саройга ўхшаш икки қаватли уй қад кўтаради. Дала шийпонида хамма нарса қулай бўлиши назарда тутилган. Бу ерда 6—10 киши ҳордиқ чиқариши учун мўлжалланган кенг ва ёруғ хоналар, ювинадиган ва кийинадиган жойлар бор. Дала шийпонининг ёнгинасида олтмиш кишидан иборат бутун бир бригада учун ошхона бўлади. Ошхона шарқ усулида қурилган бўлиб, таомлар тайёрлаш учун барча зарур қулайликларга эга — бу ерда нон ёпиш учун тандир, кабоб пиширадиган кўра ва катта-кичик қозонлар бор.

Дала шийпони лойиҳасида ясли ва боғча, ўйин хоналари, болалар майдончаси ҳам кўзда тутилган.

Архитекторлар ҳатто қуёшни ҳам пахтакорларга хизмат қилдиришга қарор бердилар. Дала шийпонлари лойиҳасида қуёш батареялари пайдо бўлди, душхоналарда, шунингдек идиш-товоқ ювиш учун ошхонада қуёш энергиясидан кенг фойдаланилади.

(ЎзТАГ).

Биз ҳаммамиз— пахтакормиз

ПАХТАЗОРДАН ДАРАКЛАР

«ОҚ ОЛТИН»—ВАТАНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 15 ноябрга бўлган маълумот.
(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён, тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун —мавсум бошидан буён.

ХОРАЗМ	0,26	105,67	0,32	59,85
ҚҚАССР	0,38	103,95	0,28	71,16
ТОШКЕНТ	0,51	100,89	0,47	85,96
Бухоро	0,67	90,34	0,01	8,19
Қашқадарё	0,82	87,19	1,14	59,58
Навоий	0,83	86,16	0,58	30,42
Самарқанд	1,06	85,23	0,97	45,55
Фарғона	0,79	82,10	0,02	8,88
Андижон	0,80	80,78	0,23	24,09
Сурхондарё	0,82	79,92	0,25	41,00
Наманган	0,80	79,36	0,18	47,52
Сирдарё	0,53	77,26	0,05	60,14
Жиззах	0,58	76,21	0,07	60,88
Республика бўйича:	0,70	86,65	0,36	46,72

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ газеталари, Ўзбекистон радиоси ва «Главташпассавтотранс» бошқармасининг оталиқдаги областлар пахта далаларидаги матбуот маркази

Махсус мухбирларимиз Ҳ. Икромов, А. Эгамназаров, А. Хатамов, А. Абдураззоқовларнинг репортажини газетанинг 2-саҳифасида ўқийсиз.

Чексиз пахтазорларга файз ва тароват бағишлаётган тошкентлик йигит ва қизлар республикамизнинг 6 миллион тонналик улкан «оқ олтин» хирмонини бунёд этишга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар. Қўриқ Сирдарё ва Жиззах областларининг қайси районларига борманг, тошкентлик ҳашарчиларнинг ғайрат-шижоат билан меҳнат қилаётганини кўрасиз.

Юқоридаги суратда В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети физика факультетининг 2-курс студенти Нодира Назирова акс этган. У Сирдарё областининг Оқолтин районидаги «СССР 60 йиллиги» совхозида тенгдошларига теримда намуна бўлмоқда. Ўртадаги суратда эса Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати шоира Гулчеҳра Нуруллаева белига этак тутиб, шу совхозда пахтакорларга кўмаклашаётган ТошДУнинг филология факультети бир группа студентлари билан меҳнат завқини тотди. Пастдаги суратда эса «Водгео» ташкилоти ходимларидан Рашид Эшмуҳамедов, Валентина Ткачева, Галина Аристова ва Альбина Малюковалар оққўрғонликларга мададкор бўлмоқдалар.

М. Нуриддинов ва П. Эргашев фотолари.

«ЎРОҚ ВА БОЛҒА» ИТТИФОҚИГА САДОҚАТ

●

Ишчилар бригадаси далада

«Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчи ва инженер-техник ходимлари пахтакорларга зарур бўлган пахта тозаловчи «УПХ» агрегатлари етказиб бериш билан бирга йиғим-теримда ҳам бевосита иштирок этмоқдалар. Айни кунларда бирлашма энергетика бўлимининг инженери Самиғ Убайдуллаев раҳбарлигидаги эллик кишидан иборат бригада Ғалаба районидаги Ленин номли колхоз пахтакорларига етиштирилган ҳосилнинг бир мисқолини ҳам қолдирмай йиғиштириб олишда кўмаклашмоқда. Абдуғафур Хайитбоев, Гулчеҳра Холпиёзова, Назрулла Оллоёров сингари ҳашарчилар кунига 120 — 125 килограммдан пахта териб, ҳамкасбларига ибрат бўлишмоқда.

Бирлашма ишчиларидан иборат бригаданинг шу кунгача колхоз хирмонига қўшган улуши ўн беш тоннадан ошиб кетди.

Ҳ. ПАРДАЕВ,
«Узбексельмаш» бирлашмаси ишчиси.

Арғамчига қил қувват

Юнус Ражабий номидаги Тошкент музика педагогика билим юрти студентлари Арнасой районидаги Маршал Конев номли совхоз далаларида пахтакорларга ёрдам бермоқда.

— Ҳар куни 10 тоннадан ошириб пахта теряпмиз, —дейди билим юрти партия ташкилотининг секретари Зулфия Ҳасанова. — Мавсум охиригача 500 тонна «оқ олтин» териб беришга аҳд қилганмиз. Бу совхоз йиллик пахта тайёрлаш планининг 12—13 процентини ташкил қилади.

Арғамчига қил қуввват, дейди халқимиз. Улкан Ўзбекистон хирмони мисқоллардан бунёд этилмоқда. Билим юртининг талабалари Ш. Абдураҳимова, П. Ҳасанова, Б. Сулаймоновалар буни жуда яхши билишади. Уларнинг ҳар бири шу кунгача 2 тоннадан пахта тердилар. Балли, ҳашарчи қизлар!

С. ҚОЗОҚОВ.
Арнасой райони.

тонгги газеталарда

● 15 ноябрь куни СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Тихонов ГФР экономика Федерал министри О. Ламбсдорфни Кремлда қабул қилди.

Суҳбатда Совет —Ғарбий Германия муносабатларига доир масалалар, шунингдек баъзи актуал халқаро проблемалар ҳусусида гап борди.

● 14 ноябрда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. У. Черненко раислигида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг умумий таълим мактабини ва ҳунар-техника таълими системасини ислоҳ қилиш билан шуғулланувчи комиссияси мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисда умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг асосий йўналишлари тўғрисидаги таклифлар муҳокама қилинди. Шу масала юзасидан КПСС Марказий Комитетининг секретари М. В. Зимянин ахборот берди.

Мажлис охирида К. У. Черненко нутқ сўзлади.

МУРАББИЙЛАР КАФОЛАТИ

«Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ёш ишчилари 5- цехнинг телефон кабеллари тайёрлаш участкаси меҳнат ветеранлари М. Аитова, М. Виклянцева, Н. Қоратоева, В. Бруслова, Г. Халиулина ҳамда К. Муртазиналар номини ҳамиша самимий ҳурмат ва эътибор билан тилга олишади. Нега деганда бу фидоийлар ўзларининг кўп йиллик меҳнат тажрибаларини мунтазам ёшларга ўргатиб боришмоқда, уларни касбга, бажараётган ишига виждонан, ҳалол муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашда катта роль ўйнашмоқда. Ветеранларнинг ўзи ҳалол меҳнат қилиш борасида ибрат бўлишмоқда. Улар топшираётган маҳсулот юксак сифатлилиги билан ажралиб туради.

Мураббийчилик — ветеранлар учун жамият олдидаги бурчнинг ажралмас қисмига айланган. Шу йилнинг ўзида 12 нафар ёш ишчи ветеранларнинг бевосита тарбияси туфайли масъулиятли касбнинг бутун сир-асрорларини пухта ўзлаштириб олди. Шу кунларда бу ёшлар ўзларига биркитилган план-топшириқлар ни 110 — 115 процентга мустақил уддалашга эришишмоқда. Йил охиригача уларнинг сони 20 нафарга етишига мураббийлар кафолат беришмоқда.

РОССИЯНИНГ «ЎЗБЕКИСТОН»И

Россиянинг Ноқоратупроқ зонасида минглаб республикамиз вакиллари меҳнат қилишмоқда. Иваново областининг «Ўзбекистон» совхозида турар жой массиви, маданий-маиший муассасалар барпо этилмоқда.

Тошкент «Средазгипроцелинстрой» институти мутахассислари совхозда турли даволаш муассасаларини бириктирган шифохона корпуси лойиҳасини тайёрладилар. Ҳозир ана шундай муассасаларнинг биринчиси — янги поликлиника ишга тушди.

Посёлка кичкинтойлари учун сут ошхонаси қурилиши ишлари айни кунларда ниҳояланиш арафасида. Тошкент физкультура институтининг студент-қурилиш отряди аъзолари эса бу йил ёзда катта спорт комплексига эга янги мактаб биносини тикладилар. «Ўзбекистон» совхози кундан кунга чирой очмоқда.

ТИНЧЛИК — ИДЕАЛИМИЗ

Врачлар «Урушга йўл йўқ!» демоқдалар

Ўзбекистон пойтахтининг медицина ходимлари «Ядро урушининг олдини олиш учун курашувчи жаҳон врачлари» III халқаро конгрессининг даъватномаси остига имзо тўплашга бағишланиб 14 ноябрь куни бўлиб ўтган кўп кишилик митингда АҚШ милитаристлари бошлаган оммавий қирғин қуролининг даҳшатли турлари кўпайтирилишига чек қўйилишини талаб қилдилар. СССР Медицина фанлари академияси Бутуниттифоқ хирургия илмий маркази Тошкент филиалининг мажлислар залига врачлар, медик олимлар, шаҳардаги кўпгина соғлиқни сақлаш муассасаларининг вакиллари йиғилдилар.

— Совет Иттифоқидан ҳарбий устунликка эришишни таъминлашга интилаётган АҚШ маъмуриятининг авантюрачилик йўли бизларни ғоят ташвишлантирмоқда, — деди Бутуниттифоқ хирургия маркази филиалининг директори Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги В. Воҳидов. — АҚШ раҳбарлари ядро аслаҳаларини ўзаро қисқартириш тўғрисида бир битимга келиш йўлини қидириб топиш ўрнига ракета-ядро қуролининг тобора янги-янги турларини вужудга келтирмоқдалар ҳамда кишини ғазаблантирадиган даражада сурбетлик ва масъулиятсизлик билан бу қуролни урушда қўллашга тайёр эканликларини айтмоқдалар. Биз, врачлар, бундай ваҳшиёна ниятларга қатъий норозилик билдирамиз. Бизлар атом уруши бошланадиган бўлса, унинг оқибатлари бутун инсоният учун ҳалокатли бўлишини биламиз. Бу уруш ҳақиқатан ҳам сўнгги вабо бўлади. Мен Ўзбекистоннинг барча медицина ходимларини даъватнома остига имзо чекишга чақираман.

Тошкент медицина институти хирургия кафедрасининг мудири М. Ашрапова минбарга чиқади:

— Врачлар халқаро конгрессининг даъвати бизларнинг орзу-ўйларимизга ғоят ҳамоҳангдир, дейди у ўз нутқида. Партиямиз ва ҳукуматимизнинг тинчликсевар сиёсати совет халқининг саломатлиги ва бахт-иқболи тўғрисидаги ғамхўрликнинг ёрқин ифодасидир. Тошкент врачлари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг Баёнотида ва унинг «Правда» газетаси саволларига берган жавобларида ўртага қўйилган янги тинчлик ташаббусларини қизғин қўллаб-қувватлайдилар. Бу ташаббусларда ядро ёнғинига йўл қўймасликка интилаётган бутун халқимизнинг ҳохиш-иродаси акс эттирилган. Ўзбекистон врачларининг 48 минг кишилик отряди тинчлик учун курашда иштирок этишини бизлар ўзимизнинг профессионал бурчимиз, деб биламиз.

Митингда сўзга чиққан кишилар АҚШ раҳбарларини ва уларнинг НАТОдаги иттифоқчиларини ҳарбий васвасани, ядровий қуролланиш пойгасини авж олдирганликлари учун қаҳр-ғазаб билан қораладилар. Митингнинг барча қатнашчилари даъватнома остига имзо чекдилар.

„Тошкент оқшоми"га *жавоб берадилар*

«ҚИШ ТАЙЁРГАРЛИКНИ ЁҚТИРАДИ»

Газетанинг шу йил 28 сентябрь сонида ушбу сарлавҳа остида босилган рейд материалида «Таштеплосеть» ва Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигининг район қозонхоналарида кузгиқишки мавсумга тайёргарликнинг мавжуд нуқсонлари очиб ташланган эди.

Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигидан олинган жавобда қуйидагилар баён этилади:

«Мақолада тилга олинган фактлар тўла тасдиқланди. У коллективларда муҳокама қилиниб, нуқсонларни бартараф этиш бўйича тадбирлар ишлаб чиқилди. Масалан, Қўйлиқ—2 ва Қўйлиқ—4 микрорайонларида г и 6, 14-уйлардаги иссиқлик трассаси нуқсонлари тезлик билан бартараф этилди, Қўйлиқ—2 массивидаги 14-уйнинг, Муниc кўчасидаги 40-«а» уйнинг иссиқлик трассаси сув босганлиги бўйича ҳам зарур тадбирлар кўрилди.

Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигига қарашли иссиқлик манбалари ва тармоқларида ишни ишончли таъминлаш мақсадида эскирган асбоб-ускуналар ва қувурларнинг кўпчилигини алмаштириш, реконструкциялаш ва модернизациялаш тадбирлари ишлаб чиқилиб, амалга оширилди. 34,5 километрлик иссиқлик тармоқлари ётқизилди. Район қозонхоналарига қарашли 26 қозонхона агрегатларида капитал, «Таштеплосеть»га қарашли 5 та қозонхона агрегатларида ўрта ва жорий ремонт ишлари бажарилди.

Аммо иссиқлик билан биноларни ишончли равишда таъминлаш турар жой биноларининг иссиқлик системаларини қишга сифатли тайёрлашга кўп жиҳатдан боғлиқ. Мақолада бу борадаги нуқсонлар ҳаққоний танқид қилинган. Шунингдек рейд материалида «эгасиз» тармоқларнинг мавжудлиги, улар қониқарсиз аҳволдалиги ҳам ўз пайтида кўтарилган. Капитал қурилиш Бош бошқармаси камчиликларни бартараф этиш ва бундай тармоқлардаги ремонт ишларини сусткашлик билан олиб боряпти. Министрлик шуни таъкидлайдики, Юнусобод массивида ҳозиргача ҳар жиҳатдан тайёрланган бундай тармоқлар йўқ. Бу эса ушбу массивни иссиқлик билан ишончли даражада таъминлашга бир қадар ҳалақит беради».

Т. АҲМЕДОВ,
Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министри ўринбосари.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● **ҚУВАЙТ.** Саудия Арабистонида папирос чекишга қарши кенг кампания бошланди. Қиролнинг яқинда чиқарган декретига мувофиқ, давлат муассасаларида, касалхоналарда, госпиталларда ва бошқа медицина ўқув юртларида чекиш тақиқланган. Ҳозирги вақтда соғлиқни сақлаш министрлиги жамоат жойларида, магазинларда, ресторанларда, халқаро аэропортда чекишни тақиқловчи фармон лойиҳасини ишлаб чиқмоқда.

Кампанияда оммавий ахборот органлари фаол иштирок этмоқда. Бу ахборот органлари Саудия Арабистони аҳолисини зарарли одатдан воз кечишга даъват этмоқда.

● **АНҚАРА.** Маҳаллий матбуотда эълон қилинган узил-кесил маълумотларга кўра, Туркияда ўтказилган умумий сайловда ғолиб чиққан Ватан партияси 400 ўринли бир палатали парламентда 211 ўрин олади. Туркиядаги йирик капитал манфаатларини ҳимоя қилувчи бу партия ҳарбий маъмурлар сайловга қатнашишга рухсат берган уч партиядан биридир. Ватан партиясидан кейинги ўринда турган халқ партияси 117 депутатдан, миллий демократия партияси эса 71 депутатдан иборат бўлади. Бир ўрин бўш қолди.

Тургут Озал Ватан партиясига бошчилик қилади. У 1980 йил сентябрида ҳарбийлар ҳокимият тепасига келганидан кейин бош министр ўринбосари лавозимини эгаллаган эди. Тургут Озал ўзининг сайловолди программасида мамлакат олдида турган мураккаб социал-иқтисодий проблемаларни, шу жумладан пулнинг қадрсизланиши, ишсизлик, ташқи қарзни камайтириш каби муаммоларни ҳал этишга асосий эътибор берди.

● **РАБОТ.** Марокашда электр энергияси ва сув ўрта ҳисобда 40 процент қимматлашди. Бу эса, «Ал-Иттиҳод ал-иштироки» газетасининг ёзишича, аҳоли харид қобилиятининг янада пасайишига олиб келади.

Энг зарур моллар нархининг ва хизмат турларининг қимматлашуви — Марокаш жамияти ҳаётидаги деярли кундалик воқеа бўлиб, меҳнаткашлар кенг табақаларига ғоят салбий таъсир ўтказмоқда.

● БАҒДОД. Боғдод кўчаларида ва Ироқдаги бошқа шаҳарларнинг кўчаларида шахсий машинанигина эмас, шу билан бирга давлат автомобилини хотин-қизларнинг ҳайдаши ҳеч кимни ҳайратда қолдирмаяпти. Лекин хотин-қизлар мамлакат тарихида биринчи марта трактор ва комбайнларни бошқаришга қарор қилдилар. Ироқ телевидениесининг хабар беришича, хотин-қизларнинг дастлабки группаси ўрмон хўжалиги ва боғдорчилик уюшмаси ҳузурида очилган тракторчилар тайёрлаш курсини муваффақиятли битириб чиқди. Бу курс ироқлик қизлар ўртасида тез оммалашиб бормоқда.

(ТАСС).

Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар

Белгиланган тадбирлар амалга оширилсин

«Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмасининг коммунистлари партком секретари А. Стражковнинг докладини зўр қизиқиш билан тингладилар. Корхона партия ташкилоти ўз ишини шундай ташкил этдики, унинг бутун диққат-эътибори сиёсий-тарбиявий ишларни, хўжалик фаолиятидаги турли хил масалаларни яхшилашга ва ҳал этишга, ишга ижодий ёндошишга, ишчилар ташаббускорлигини оширишга қаратилди.

Бирлашмада 500 дан ортиқ коммунист ишлаяпти. Уларнинг ҳаммаси мусобақа илғорларидир. 6-цех электр-монтажчиси, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Л. Валетова ўн биринчи беш йиллик топшириғини бажарди. 5-цех регулировкачилари Н. Медведова ва Т. Ешченко, 20-цех электр-монтажчилари А. Вербицкая ва В. Бесхишко, «Реле ва автоматика» монтажчиси С. Гончаренко ва бошқа кўплаб ишчилар Тошкентнинг 2000 йиллигига қадар йиллик планни бажардилар. З. Абрамова ва М. Турсунова, Х. Хаитова ва А. Мешчеряков, В. Борисов ва В. Макаровалар бир неча марта «Корхонанинг энг яхши устаси» деган фахрий нишонга сазовор бўлганлар.

Ўн биринчи беш йиллик бошида коллектив социал ва иқтисодий планни ишлаб чиққан эди. Шунга биноан, умумий баҳоси 2 миллион сўмликдан зиёд 134 та илғор технология асбоб-ускуналари ишга туширилди, янги техника бўйича 310 та тадбир жорий этилди.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишда рационализатор ва ихтирочилар муҳим роль ўйнашяпти. Улар 1980 йилнинг ноябридан 1983 йилнинг шу кунигача 800 рационализаторлик таклифини киритдилар. Лекин улардан фойдаланиш 60 процентни ташкил этди, холос. Бу ерда эса бош инженер хизмати таклифларни жорий этиш бўйича амалий чораларни кўрмаётганлигини кўрсатади. Ҳали корхонада қўл меҳнати салмоғи юқори. Технологик асбоб-ускуналардан фойдаланиш коэффициенти эса пастдир. Бунинг сабаблари турлича — материаллар бир маромда етказиб берилмайди, иккинчи смена ишчилари тўла комплектланмаган, кўпгина асбоб-ускуналар эскириб қолган.

Ишда йўл қўйиладиган энг жиддий камчиликлардан биттаси — планлаштириш системасининг пала-партишлигидир. Белгиланган қонун-қоидаларга кўра, планлар ўртасида ўзаро боғланиш йўқ. Буюртмаларнинг бир қисми давлат программасидан ошиб кетади. Корхонанинг моддий-техника базаси ва таъминоти мустаҳкам эмас. Бинобарин, товар маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализацияси бўйича планларни ошириб бажаришяптику, лекин бир вақтнинг ўзида номенклатура ва буюмлар етказиб бериш бўйича планлар ўлда-жўлда қоляпти.

— КПСС Марказий Комитетининг ноябрь ва июнь Пленумлари материалларида, — дея таъкидлади доклад юзасидан мунозарага чиққан 6-цех бошлиғи П. Солдатов, — социалистик меҳнат интизомини ошириш масалаларига катта эътибор берилган. — Бизда планлаштириш иши қай ҳолда? Цех топшириғи унинг техник имкониятларини ҳисобга олмаган ҳолда «тушириляпти». Масалан, шу йилнинг биринчи кварталида биз 2685 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришимиз керак эди. Иккинчи кварталда бу рақамни 573 минг сўмликка кўпайтирдик. Учинчи кварталда эса бу рақам икки баравар ошди. Буларнинг ҳаммаси бир хил ишчи сони билан, мавжуд моддий-техника базаси асосида, ёмон моддий-техника таъминоти «ҳукм» сураётган бир пайтда амалга оширилмоқда.

Штамплаш участкасида мана уч йилдирки, кран ўрнатиш масаласи кўтарилиб, келиняпти. Натижада ишчилар оғир деталларни ташишга мажбур бўлмоқдалар. Материаллар таъминотида узилиш ҳамон бор. Бўёқчилик бўлими аҳволи керакли даражада эмас, асбоб-ускуналар эскиб кетган. Мана совуқ кунлар келяпти, цехда эса елвизак «ҳукмрон».

5-цехда ҳам ишлар яхши эмас. Слесарь-регулировкачи Е. Смольянинова ўз сўзида ўтган тўққиз ойда реле ишлаб чиқариш бўйича план бажарилмаганлигини айтди. Бунинг сабаби, оддийгина: моддий-техника таъминоти бўлими ўз вақтида коллективни пўлат, турли симлар, сақич, комплект буюмлар билан таъминлай олмади. Шундай кунлар ҳам бўлади: йиғилишларда бир неча масалаларни ҳал этамиз, деб оғиз кўпиртиришади, ҳатто блокнотларга ёзиб ҳам олишади. Мана масалан, бир неча йиллардан буён цехни иситиш тўғрисида гапирилади. Лекин бу қоғозда қолиб кетади. Бунинг оқибатида совуқ кунлари цех ишчилари орасида шамолловчилар кўпаяди. Бу албатта, меҳнат унумдорлигининг ўсишига, ишчилар кайфиятига салбий таъсир этади.

Қишга тайёргарликнинг оқсаётганлиги тўғрисида коммунист Ўтаев ҳам гапириб ўтди.

«Реле ва автоматика» заводи қурилиш-монтаж ишлари планини 76 процент бажарди. Бу ҳақда йиғилишда завод директори В. Бобоев гапирди. Гальваника цехини техник жиҳатдан қайта қуроллантириш чўзилиб кетди. Капитал қурилиш бўйича бош директор ўринбосари, коммунист М. Ёқубов бу объектларни ишга тушириш бўйича зарур чораларни кўриши керак.

Корхонада меҳнат интизомини мустаҳкамлаш бўйича кўпгина ишлар қилиняпти. Лекин бу кўрилаётган тадбирлар ҳали етарли эмас. Шунинг учун ҳам асосий йиғув цехларининг бир қисми белгиланган вазифаларни уддалай олмаяпти. 1-цехнинг оқсаётганлиги тўғрисида сўзга чиққан ишчи Н. Медведева қуйидагиларни айтди:

— Биздаги кўпгина бригадалар меҳнатни ташкил этишнинг илғор формасига ўтдилар. Лекин улар янги усул бўйича фақат қоғозда «меҳнат» қиляптилар. Цехда материаллар узилиши, туриб қолишлар «катта рақамларга эга бўлгач» янгилик ҳақида нима ҳам дейиш мумкин?..

Сўзга чиққанлар партком ёш ишчиларни КПСС сафига ўтказиш учун тайёргарлик ишларини кўнгилдагидек олиб бормаётганлигини ҳам таъкидлаб ўтдилар. Ваҳоланки, цехларда муносиб ёшлар бор. Ишлаб чиқариш бўйича бош директор ўринбосари М. Рабинович КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Советининг қарорлари асосида ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, топширилган ишга ҳар бир ишчининг, раҳбар ходимнинг масъулиятини ошириш зарурлигини таъкидлаб ўтди.

Йиғилишнинг қабул қилган қарорида коммунистлар эътибори ишлаб чиқариш суръатини сусайтирмасликка, бутун коллективнинг куч ва маҳоратини ўн биринчи беш йиллик учун қабул қилинган план ва социалистик мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилишига қаратилди. Бунинг учун барча куч ва имкониятларни ишга солиш таъкидланди.

С. ЧУХЛЯЕВА.

«Халқлар дўстлиги» орденли Тошкент политехника институтининг студентлари Дўстлик районидаги Ленин номли совхозда пахта йиғим-теримида фидокорона иштирок этиб, республиканинг улкан хирмонига муносиб ҳисса қўшишмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. (юқорида) олий ўқув юртининг химия факультети 1-курс студентлари—моҳир теримчилар (чапдан ўнгга) И. Мирхўжаева, У. Иброҳимова, Г. Ҳидоятова, М. Азимова ҳамда Н. Раҳматуллаевалар.

2. Ўнгдаги суратда шу факультетнинг энг илғор теримчиси М. Умарбекова акс этган. У кунига 80 —100 килограммдан «оқ олтин» териш билан тенгдошларига ўрнак бўлмоқда.

Т. Каримов фотолари.

Олти миллион йўлларида

46. Октябрдан нур олган дўстлик

Тошкентнинг Октябрь райони билан Жиззах областининг Дўстлик райони ўртасидаги оталиқ алоқалари ҳақида Октябрь район партия комитетининг биринчи секретари Омилхон Саидкаримович Расулов фахр ҳислари билан шундай деди:

—Ҳар йили бизнинг районимиз оталиқдаги Дўстлик райони пахтакорларига сидқидилдан ёрдам кўрсатиб келмоқда. Бу ёрдам кўлами йил сайин тобора кенгайиб бормоқда. Бундан қўриқ райони пахтакорлари миннатдор бўлмоқдалар. Буни район партия комитетининг саноат бўлимида айниқса яққол ҳис этишингиз мумкин. Мен фақат шуни таъкидлаб ўтмоқчиманки, Дўстлик районига зарур оталиқ ёрдамини кўрсатишга район партия комитети бутун масъулиятни ҳис этган ҳолда ёндошмоқда, бу борада барча тадбирларни кўрмоқда.

Биз районнинг саноат бўлими билан боғландик. Ҳақиқатан бу ёрдамнинг кўлами биз ўйлагандан анча кенг экан. Бу йил Октябрь районидан 50 слесарь, 10 пайвандчи, 10 та автолетучка Дўстлик районида ишлади.

Район ташкилотлари қўриқ ер меҳнаткашларига катта оталиқ ёрдами кўрсатмоқдалар. Масалан, «Средазэнергоцвет-мет» 9 минг сўмлик иситиш воситалари ўрнатиб берди. «Госкомсельхозтехника», «Ташкентпиво» корхоналари қўриқ шунқорларига қурилиш материаллари, кўплаб металл-конструкциялар етказиб бердилар.

«Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Узстроймеханизация» трести, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлиги, Ўзбекистон ССР Давлат таъминот комитети ва бошқа ташкилотлар ҳам ишчи кучи ва техника воситалари билан Дўстлик райони хўжаликларига кўмаклашмоқдалар.

Республикамизнинг 6 миллион тонналик улкан хирмони учун кураш қизғин бошланган кунларда Октябрь райони Дўстлик райони пахтакорларига 11 та машина, 6 та бензин ва сув ташийдиган машиналар ажратди. Айниқса «Средазгипроводхлопок» ходимлари кўрсатаётган оталиқ ёрдами таҳсинга сазовордир. Бу ташкилотнинг 8 слесари Дадажонов номли совхозда пахтакорларга мададкор бўлмоқдалар.

Биз бу хўжаликда бўлганимизда Октябрь районининг оталиқ ташкилотлари кўрсатаётган ёрдамдан чўл шунқорларининг қанчалик мамнун бўлаётганини кўрдик. Бу хўжаликда Октябрь районидан келтирилган пайвандлаш агрегати бензин ва сув ташийдиган машиналар, автолетучка ва бошқа техника воситалари самарали ишлатилмоқда. Эрта баҳордаёқ келтирилган бу техника воситалари пахтакорлар оғирини енгил қилди. Фактларга мурожаат қилайлик. Биргина 13-«а» совхозида оталиқ ташкилотлар ёрдами билан хўжаликнинг 40 тележкаси, 20 боронаси, 40 культиватор, 7 та прицеп, 80 та сеялкаси ремонт қилиб берилди. Совхознинг 8 та бўлимида ремонт-профилактика ишлари ўтказилди.

Октябрь район партия комитетига мазкур совхоз маъмурияти ва партия ташкилоти кўрсатилган бу катта ёрдам учун ташаккурнома йўллади.

Пахта йиғим-терими энг масъулиятли паллага кирди. Сўнгги — 6 миллионинчи тонна «оқ олтин» учун дадил кураш бормоқда. Районда жойлашган барча олий ўқув юртлари ва техникумларнинг студент ва ўқувчилари бугунги кунда оталиқдаги Дўстлик райони пахтазорларида катта матонат кўрсатмоқдалар. Масалан, 13-«а» совхозида Тошкент политехника институти кон-металлургия факультетининг 650 студенти пахтакорларга мададкор бўлмоқдалар. Ўрни келганда шуни айтиб ўтмоқчимизки, бу факультет сурункасига 3 беш кунликдан буён институтнинг бошқа факультетлари ўртасида ғолибликни қўлдан бермай келаётир. Факультет пахта штабининг бошлиғи, профессор Ваҳоб Раҳимовнинг айтишича, то республикамизнинг пахта хирмони 6 миллион бўлмагунча биронта ҳам студент даладан кетмасликка аҳд қилган. Факультетнинг Маннон Абдуқаҳҳоров, Эркин Хўжаев ва бошқалар бошчилик қилаётган бригадалари жуда яхши натижаларни қўлга киритмоқдалар. Дўстлик районида 70 дан ортиқ студент — слесарлар механизаторларга ёрдам кўрсатмоқдалар. Қаторда норинг бўлса, юкинг ерда қолмайди деганларидек қўриқ Дўстлик райони пахтакорларининг мўл-кўл дурдоналарини йиғиб-териб олишда Октябрь райони меҳнаткашлари ўз ёрдамларини аяшмаяпти.

Қардошлик қонуни асосида

ДЎСТЛИК ТУФАЙЛИ БУНЁДГА КЕЛДИ

«Узновгородводстрой» трестига қарашли «Тошкент—2» механизациялашган махсус кўчма колоннанинг коллективи йиллик мелиорация программасини муддатидан илгари бажарди.

Ўзбекистонликлар Новгород область Солец районидаги колхоз ва совхозлар учун бу йил 1480 гектар ерни унумдор далага айлантирдилар.

Ўзбекистонлик мелиораторлар сон билан эмас, балки маҳорат билан муваффақиятларга эришмоқдалар. Ҳамма куч-қувватларни энг муҳим объектларга йиғиш, бригада хўжалик ҳисобини жорий этиш муваффақият йўлида босилган муҳим қадам бўлди. Механизациялашган колонна маъмурияти ва партия ташкилоти ишлаб чиқиб, коллективнинг умумий йиғилишида тасдиқланган маънавий ва моддий омиллар комплекси механизатор ва ишчиларни меҳнатнинг пировард натижаларига, моддий ва меҳнат ресурсларини тежашга йўллади.

Мелиораторлар ер қазийдиган машиналарни битта участкага тўплаб ремонт ишлари ва техника хизматини соддалаштирдилар. Натижада механизатор С. Мамутов сентябрь ойида уч ойлик топшириқни бажарди.

Механизаторлар ишга ижодий муносабатда бўлишлари туфайли қувур ётқизувчилардан В. Шаров, С. Мадатов, А. Алексеев, илдиз қўпорувчи тракторчилар В. Принсев, Н. Архипов, В. Карасев ва бошқалар ҳар куни иккитадан ва ундан кўп норма бажармоқдалар.

Ҳозир «Тошкент—2» механизациялашган колоннасида беш йилликнинг тўртинчи йилига мўлжалланган гидротехник объектларни қуришга яхширок тайёрланиш учун ҳамма ишлар қилинмоқда.

Новгород.

ТАСС— ЎзТАГ.

Республика бўйлаб

Гулистон районидаги «Октябрь» совхозидан Ленин ордени кавалери Ғани Маҳмудов бригадаси далаларига баҳор келгандек. Бригада далаларида помидор ҳосили йиғиштириб олинганидан кейин экилган карам кўчатлари кўм-кўк бўлди. Бу йил ўттиз гектар майдонга карам экилди. Полиэтилен плёнкаси ёрдамида ўсимликлар совуқдан ҳимоя қилинади. Сабзавоткорлар апрель ойининг охирларида ҳар гектар майдондан юз центнер карам олишни мўлжалламоқдалар. Шундан кейин бу далаларга маккажўхори экилади.

* * *

Сирдарё районидаги «Коммунизм» колхози далалари учун мўлжалланган минерал ўғит битта омборда сақланади. «Облколхозстрой»га қарашли механизациялаштирилган колонна коллективи 615 тонна ўғит сиғадиган мана шу омборни фойдаланишга топширди. Бу ерда барча юк ортиш-тушириш ишлари тўла механизациялаштирилган, ўғитнинг ҳар қайси тури учун махсус бўлимлар ажратилган. Поп районидаги Жданов номли ва Норин районидаги Карл Маркс номли колхозларда ҳам шундай омборлар ишга туширилди.

* * *

Оққўрғон районида колхозлараро «Оққўрғон» шифохонаси реконструкция қилинди. Тошкент область «Облколхозстрой» бошқармасининг қурувчилари шифохонанинг корпуслари, даволаш ва процедура кабинетларини муддатидан илгари реконструкция қилиб бўлдилар. Энди басейнлар, кино ва спорт заллари қишлоқ аҳлига хизмат қилади.

* * *

Сирдарё областидаги асаларичилик совхозининг ишчиси Дмитрий Демьяненкога «Мавсумнинг энг яхши асаларичиси» деган сўзлар ёзилган вимпель топширилди. Демьяненко ўзининг шахсий мажбуриятини ошириб адо этди. Дмитрий 156 қути асалари оиласининг ҳар биридан 24 килограмм асал олди. Бу топшириқдагидан 6 килограмм кўпдир. Асаларилар тез-тез ўсимликларга бой жойларга кўчириб турилганлиги бундай муваффақиятга эришувга кўмаклашди.

* * *

Красногвардейц вино комбинатида олма уксуси тайёрлана бошлади. Бундан айниқса, уй бекалари мамнун бўладилар. Олма уксуси таркибидаги турли компонентлар ва кислоталарнинг мўллиги уни алоҳида хушбўй ва хушхўр қилади. Медикларнинг хулосасига кўра, олма уксуси қон айланишини яхшилайди, овқат ҳазм қилинишига кўмаклашади, организмни тетиклаштиради.

(ЎзТАГ).

ЖАХОН ОЙНАСИ

ТАСС ВА АПН МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

Варшаванинг қадимий қисми «Старувка» шаҳарнинг энг хушманзара жойларидан бўлиб, у иккинчи бор қайта туғилган. Гитлер босқинчилари тор-мор этилган вақтда шаҳар култепаликлардан иборат бўлиб қолган эди. Ҳозир шаҳар қиёфаси бутунлай ўзгариб, кўркамлашиб кетган.

СУРАТДА: эски шаҳарнинг реконструкция қилинган қисми.

ЦАФ—ТАСС фотоси.

ҚИСҚА ХАБАРЛАР

● Социалистик меҳнат учун ҳаракатнинг 25 йиллиги арафасида Чехословакия пойтахтида 15 та Социалистик Меҳнат бригадасини ЧССР революцион касаба союз ҳаракати Фахрий китобига ёзиш тантанали маросими бўлиб ўтди.

Касаба союзлар марказий кенгашининг секретари В. Маржик тўпланганлар ҳузурида нутқ сўзлаб бундай деди: мамлакатда халқ ҳокимияти ўрнатилганлиги омма бунёдкорлик ижодининг мисли кўрилмаган даражада равнақ топишига ёрдам берди, «Социалистик тарзда ишлайлик ва яшайлик» шиори остида социалистик меҳнат учун кенг ҳаракатни авж олдириб юбориш имконини берди.

Ҳозирги вақтда Социалистик Меҳнат бригадалари республика барча меҳнатчиларининг 40 процентидан кўпроғини бирлаштириб турибди. Уларнинг фаолияти ЧКП XVI съезди ишлаб чиққан ривожланган социалистик жамият қуриш программасини амалга ошириш ишига катта ҳисса қўшмоқда.

● Бу ерда Умумкипр меҳнат федерациясининг XIX съезди иш бошлади. Съезд ишида мамлакат меҳнаткашлари энг катта ва нуфузли бирлашмасининг вакиллари бўлган 700 делегат иштирок этмоқда. Съездда жаҳон касаба союзлар ташкилотининг делегацияси, шунингдек 14 мамлакатдан касаба союз вакиллари, шу жумладан ВЦСПС делегацияси қатнашмоқда.

● Янги Зеландия Социалистик бирлик партиясининг миллий ижроия комитети баёнот эълон қилди. Миллий комитет бу баёнотда Қўшма Штатларнинг Гренадага бостириб киришини лаънатлади. АҚШ қуролли кучларининг кичик Гренада халқига нисбатан шафқатсиз, ёвузларча ҳужуми Рейган маъмуриятининг ҳаддан ташқари агрессивлигини яна бир бор тасдиқламоқда. Рейган маъмурияти бутун дунёда — Ливанда, Сальвадорда, Никарагуада қуролли аралашмоқда, дейилади баёнотда. Гренада халқининг, шунингдек Никарагуа ва Сальвадор халқларининг бирдан бир «айби» ўз мамлакатларида яхши келажак учун кураш олиб боришга аҳду-паймон қилганликларидир.

СИЁСИЙ АКТИВЛИК ВАЗИЯТИДА

УЛАН-БАТОР. ТАСС мухбири Александр Денисович хабар қилади: монгол йигит ва қизлари жаҳон ёшлари кунини сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати кучайган бир вазиятда кутиб олдилар. Бутун республикада бўлиб ўтган тантанали йиғилишлар, кўп кишилик митинглар, интернационал учрашувлар планета ёшлари байрамига бағишланди.

Ревсомоллар учун бу байрам, деди МЁРИ Марказий Комитетининг секретари Ц. Буянтогтох ТАСС мухбирига —тинчлик учун, кескинликни юмшатиш ва қуролсизланиш учун, термо ядро уруши хавфини бартараф этиш учун курашда бутун демократик ёшлар бирлигининг рамзи бўлиб қолди. Ана шу қудратли ҳаракатда ҳаммамиз учун ҳаракат йўлланмаси бор. У ҳам бўлса — Совет Иттифоқи, социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатларнинг ялпи тинчликка эришишга қаратилган жуда кўп ташаббуслари ва таклифларидир.

МХР ёшлари, деб уқтирди Ц. Буянтогтох, интернационал бирдамлик учун изчиллик билан курашиб келмоқда. МХР ёшларининг чет эллик дўстлари билан алоқалари доимо кенгайиб бормоқда. Ҳозирги вақтда МЁРИ жаҳонда юздан кўпроқ мамлакатдаги коммунистик, тараққийпарвар ва демократик ёшлар ташкилоти билан алоқа боғлаб турибди. Кейинги йиллар ана шу ҳар томонлама ҳамкорликни янада интенсив ривожлантириш даври бўлди. Ревсомолнинг социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ёшлари иттифоқи билан алоқаси мустаҳкамроқ бўлиб қолди. МЁРИ бутун дунё ёшлар ҳаракатининг авангарди бўлмиш Ленин комсомоли билан айниқса маҳкам қардошлик муносабатларини ўрнатган. Ҳозирги вақтда ана шундай ҳамкорлик узоқ муддатли программа асосида амалга оширилмоқда.

САЛЬВАДОР РЕЖИМИНИНГ ВАҲШИЙЛИКЛАРИ

МАДРИД. Сальвадор режими қотиллари Сан—Николас Кантони аҳолисини «тинчитиш» юзасидан ўтказган операция натижасида 177 киши ҳалок бўлди. Сальвадор ватанпарвар кучлари «Фарабундо Марти» радиостанциясининг хабар беришича, ҳарбий-ҳаво кучларининг самолётлари аввало Кантоннинг аҳоли пунктларини бомбардимон қилди, сўнгра америкалик «маслаҳатчилар» кўмагида тузилган «Атлакатль» батальонидаги каллакесарлар районни «тозалаш»ни ниҳоясига етказдилар.

Бироқ Америка малайларининг бу шиёна жиноятлари актив жанговор ҳаракатларини давом эттираётган мард ватанпарварларнинг иродасини бука олмади. ЭФЭ агентлигининг хабар беришича, Синкер посёлкаси яқинида бўлиб ўтган шиддатли жанглар давомида Фарабундо Марти номли Миллий-Озодлик Фронтининг отрядлари душманнинг бир неча ўнлаб солдатини сафдан чиқардилар, кўпчилигини асир қилиб олдилар. Режим бўлинмалари кўп миқдорда қурол-яроғ ва ўқ-доридан ҳам маҳрум бўлдилар.

Ватанпарвар кучларнинг муваффақиятидан ташвишга тушган армия раҳбарлари ҳатто «Намойишкорона демократия»дан ҳам воз кечиб, бутун ҳокимиятни ўз қўлларига олишни мўлжалламоқдалар. Сальвадор ватанпарварларининг «Венсеремос» радиостанцияси хабар берганидек, ҳарбийлар яна давлат тўнтариши қилишга ҳозирлик кўриб, ҳокимият тепасига ўз вакилини қўйишни режалаштирмоқда. Янги диктатор лавозимини генерал Хайме Абдул Гутьеррес эгаллайди, деб тахмин қилишмоқда.

АҚШ мудофаа министрининг сиёсий масалалар билан шуғулланувчи ўринбосари, Ф. Икле Сальвадорга келгандан кейин тўнтариш бўлиши эҳтимоли тўғрисидаги шов-шувлар мамлакатга кенг тарқала бошлади.

АҚШ. Мана бу ишсиз америкалик очлик нималигини яхши билади. У кун бўйи Нью-Йоркнинг серқатнов кўчаларини кезиб, [illegible] тиланчилик қилишга мажбур. Капиталистик дунёдаги энг «бой» бўлган бу мамлакатнинг президенти эса Америка гражданларининг [illegible] ҳақида сафсата сотиш билан овора.

ТАСС фотохроникаси.

УРУШНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ЙЎЛИДА

ПРАГА. ЧССР касаба союзлари Марказий Кенгашининг Президиуми бу ерда бўлиб ўтган мажлисда Чехословакия миллионлаб меҳнаткашларининг урушнинг олдини олиш, тинчликни ҳимоя қилишга бўлган азму-қарорини юксак баҳолади. Касаба союзлари Марказий кенгаши президиуми меҳнаткашларнинг манфаатларига тўла мос равишда ЧССР ва СССР ҳукуматларининг Чехословакия территориясида оператив — тактик аҳамиятдаги ракета комплексларини жойлаштириш учун тайёргарлик ишларини бошлаш хусусидаги аҳдлашувларини қўллаб-қувватлашини билдирди.

Бу, деб таъкидланади касаба союзлари Марказий кенгаши президиумининг баёнотида, чехословак халқининг тинч ҳаётини, ЧССР ва бутун социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари хавфсизлигини таъминлаш учун, ер юзида тинчликни сақлаб қолиш манфаатлари йўлида қўйилган мажбурий қадамдир. Ҳужжатда СССРнинг ҳозирги замоннинг энг ўткир масалаларини томонларнинг тенглиги ва баб-баравар хавфсизлиги принциплари асосида музокаралар йўли билан ҳал этишга бўлган эзгу иродаси ва интилишини ифодаловчи янги совет ташаббусларига юксак баҳо берилди.

Чехия ва Словакия социалистик республикалари миллий фронтлари Марказий комитетлари президиумлари ЧССР билан СССР ҳукуматларининг ЧССР территориясида оператив—тактик аҳамиятдаги ракета комплексларини жойлаштириш учун тайёргарлик ишларини бошлаш хусусидаги аҳдлашувларини якдиллик билан қўллаб-қувватлашларини маълум қилдилар. Гап Ғарбий Европада Американинг янги ракета-ядро қуролларини жойлаштиришга тайёргарликка бўлган зарурий жавоб тадбири тўғрисида бораётганлиги қайд этиб ўтилди.

Тишли «санитарлар»

МАПУТУ. Тимсоҳлар тўғрисида нималарни биламиз? Тимсоҳ кўпчилик кишини қўрқитади, даҳшатга солади. Аёллар эса уни кўрганда терисидан ишланган сумка ва пойафзалларни эслайдилар. Аммо Жанубий африкалик Ян Кульманнинг фикрича, бу йиртқичлар тўғрисидаги мавжуд тасаввур ғоятда чекланган ва бутунлай нотўғридир.

Тимсоҳлар, дейди у, аввало Африкадаги дарё ва сув ҳавзалари табиий циклида энг муҳим бўғинлардан биридир. Тимсоҳ яшайдиган муҳитини ўлаксалардан тозалайдиган, касал ҳайвон ва балиқларни қирадиган «сузувчи санитарлардир». Иккинчи томондан олганда, тимсоҳлар қўядиган тухум Африка ҳайвонотининг кўпгина вакиллари суйган ҳўракдир. Ер юзидаги шу энг катта судралувчилар ҳатто... безгак касаллигига қарши курашга бевосита ҳисса қўшади. Тимсоҳлар чуқурликда яшайдиган балиқларни еб, саёзликда яшайдиган балиқлар сонини ўзгартмасдан сақлашга кўмак беради. Саёзликда яшайдиган балиқлар эса шу хавфли касалликнинг асосий тарқатувчилари бўлмиш чивинларни қиради.

Я. Кульман ўзини тимсоҳ билимдони, деб ҳисоблашга ҳақли. У бундан ўн беш йил аввал Трансваал вилоятида тимсоҳ урчитадиган чоғроқ бир фермани ташкил қилган эди. Ҳар йили у ерда юзлаб тимсоҳ болалари пайдо бўлмоқда. Бир ярим метрлик «ўспирин» тимсоҳларнинг кўпи турли мамлакатларнинг миллий ҳайвонот боғлари ва қўриқхоналарига юборилиб туради. Натижада тимсоҳлар сонини қисман бўлсада, тиклаб туришга имконият яратилади. Чунки, улар ғоятда кенг қулоч ёйган қонунга хилоф овлаш натижасида муттасил камайиб бормоқда. Шу йилнинг ўзидагина етиштирилган 500 тадан кўп тимсоҳ сувга қўйиб юборилади, келаси йили Кульман юз мингтагача тухум олишни мўлжалламоқда.

Тошкентнинг қадамжолари бўйлаб

МУҲИМ ТАРБИЯ ВОСИТАСИ

Ҳайкалтарошлик санъати республикамизда, шу жумладан унинг пойтахти Тошкентда алоҳида ўрин эгаллайди. Шаҳримиздаги ноёб монументал-ҳайкалтарошлик асарлари ёш авлодни коммунистик, ватанпарварлик руҳида тарбиялашда алоҳида аҳамиятга эга бўлмоқда. Шунинг учун ҳам тажрибали ўқитувчилар бу масалага алоҳида аҳамият бериб келмоқдалар. Улар пойтахтнинг монументал ҳайкаллар ўрнатилган жойларига тез-тез экскурсиялар уюштириб, бу ҳайкалларнинг тарихи, нима учун ўрнатилганлиги, қандай материаллардан ишланганлиги тўғрисида суҳбатлар ўтказмоқдалар, ўқувчиларни оригинал асарлар билан таништириб, уларда катта таассурот қолдирмоқдалар.

Бу ўринда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Коммунистик партиясининг 1974 йилда ўтказилган олтин юбилейи тантанаси муносабати билан В. И. Ленин майдонида ўрнатилган доҳийнинг улуғвор ҳайкалини эслашнинг ўзи кифоя. В. И. Ленин монументини яратганлиги учун Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР халқ рассоми Н. В. Томскийга СССР Давлат мукофоти берилди. Бу бежиз эмас, албатта. Ҳақиқатан ҳам бу ҳайкал энг ноёб санъат асарлари жумласидандир. Унда Ильичнинг нигоҳи Шарққа қаратилган. У янги ҳаёт учун курашда қўлга киритилган бахтли ва қувончли келажакни кўриб тургандек. Ҳайкалнинг баландлиги 30 метр, ёдгорлик бутун майдоннинг меъморий кўринишини марказлаштириб турибди. Н. В. Томский ва С. Р. Одилов томонидан яратилган бу ёдгорлик ўзининг улуғворлиги жиҳатидан Ленин ғояларининг куч ва қудратини ўзида мужассамлаштирганлиги билан таҳсинга сазовордир.

Темир йўл вокзалида қурилган туркистонлик 14 комиссарнинг монументал гранит ҳайкали биринчи қарашдаёқ кишини ўзига жалб этади. Унда ҳақиқат учун озод, ҳур ҳаёт учун революцион курашларда жасорат билан одим отган баҳодирлар сиймоси кўзга ташланади. Ўқувчи улардаги жасорат, улуғликни кўриш билан ҳаяжонланади ва бахтли ҳаёт яратиш йўлида курашган қаҳрамонлар билан фахрланади. Қўрқмас Туркистон комиссарларининг ҳайкали ўрнатилган жой жуда ўринли белгиланган. Чиндан ҳам, вокзал ўрни эксплуатация ва зўравонликка қарши биринчи бўлиб бош кўтарган темир йўл ишчилари тўпланган жой. Халқимизнинг шонли қаҳрамонлари, оқ гвардиячи исёнкорларнинг қўлида ҳалок бўлган 14 Туркистон комиссари образлари мана шу ерда гранитда абадийлаштирилган.

Ўзбекистон ҳукуматининг 1956 йилги қарори асосида ҳайкалтарош Д. Б. Рябичев, архитекторлар Н. Н. Миловидов ва С. С. Ожиговларнинг матонатли меҳнати туфайли Тошкентнинг вокзал майдонида ўн тўрт Туркистон комиссарининг монументал гранит ҳайкали яратилди ва у 1962 йил 29 апрелда тантанали вазиятда очилди. Ҳайкалтарошнинг маҳорати билан яратилган қаҳрамонлар образи ўқувчини янада тўлқинлантиради. Образлар ўзининг тўлақонлилиги ҳаётийлиги билан ўқувчининг қалбидан жой олади. Бу эса ўз навбатида ўқувчининг бахтли совет замонининг босиб ўтган шонли йўлини тасаввур қилишга ёрдам беради.

Пойтахтнинг комсомол хиёбонига ўрнатилган «Комсомолларга шон-шарафлар» монументал ҳайкали ҳам характерлидир. Унинг авторлари архитектор Е. Ефримов, ҳайкалтарош А. Аҳмедов, Ю. Киселев, И. Клинцкийлардир. Ҳайкал граждандар урушида босмачиларга қарши ва Улуғ Ватан урушида немис фашистларига қарши қаҳрамонларча жанг қилган Ўзбекистон комсомолларига бағишланган. Ҳайкал 1972 йил комсомол боғига кираверишга ўрнатилган. Унда комсомолнинг образи тасвирланган. Ғалабага бўлган ишонч туйғусини жангчининг мушт қилиб қисилган чап қўли юқорига кўтарилганлигида аниқ ифодаланган. Ҳайкал цилиндрга ўхшаш мустаҳкам тагликка ўрнатилган. Фасад тарафидан икки ёнига рус ва ўзбек тилларида «Халқ бахти йўлида қўрқмай жангга кирдинг, асрлар бўйи халқ сенинг қаҳрамонлигингни унутмайди», деб ёзиб қўйилган.

Пойтахтнинг Сағбон кўчасидаги 24-мактаб ҳовлисидаги Лал Баҳодир Шастри, Беруний майдонидаги А. Беруний, Пушкин майдонидаги А. С. Пушкин, Ю. Гагарин проспектидаги Ю. А. Гагарин, «Пахтакор» стадионига кираверишдаги жангчи спортчилар ёдгорлиги, Парадлар хиёбонида жойлашган номаълум солдат қабри, гранит ва бронзада мужассамлашган Ҳамзанинг пурвиқор ҳайкали қимматбаҳо монументал ҳайкалтарошлик санъат асарларидир.

Даҳшатли уруш йилларида етим қолган 15 болани бағрига олган темирчи Шоаҳмад Шомаҳмудовлар оиласи жасоратини акс эттирувчи монумент Ўзбекистон пойтахтининг халқлар дўстлиги майдонида бунёд этилган. Бу асар минг-минглаб ўзбек оилаларининг жасоратини ифодалайди. Фронтдан қайтиб келган инвалид каттақўрғонлик Ҳамид Самадов 13 болани, Тошкент область Оржоникидзе районидаги оддий ўзбек аёли Баҳрихон Аширхўжаева ҳам 13 болани, Самарқанд областидаги колхозчи аёл Фотима Қосимова 10 болани бағриларига олиб, омон сақлаб қолдилар. Бундай жасоратлар оз эмас, албатта.

Табиийки, бу каби асарлар совет кишиларини, ўқувчини жасоратга, дўстликка, қардош халқларга бўлган муҳаббатини мустаҳкамлашга ундайди. Умуман, ўқувчиларга коммунистик ватанпарварлик тарбиясини беришда бу каби монументал-декоратив ҳайкалтарошлик санъатининг роли беқиёс. Шундай экан, ҳар бир ўқитувчи, ҳар бир тарбиячи санъатнинг бу тури ҳақида тўла тушунча, билимга эга бўлиш билан бирга, улар тўғрисида ўқувчиларга ҳам билим бериб бориши, фикр доирасини кенгайтириши, дунёқарашини тараққий эттириши лозим.

А. ПЎЛАТОВ,
педагогика фанлари кандидати.

Н. ОЙДИНОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти ходими.

Москва. Бу йил Евг. Вахтангов номидаги Давлат академик театри ўзининг 62-мавсумини бошлади.

СУРАТДА: театрнинг бир группа артистлари (чапдан ўнгга) РСФСР халқ артисткаси А. Казанская, СССР халқ артисти Е. Симонов, РСФСРда хизмат кўрсатган артистка В. Васильева ва СССР халқ артисти М. Ульяновларни кўриб турибсиз.

ТАСС фотохроникаси.

ИЛМ-ФАН — БЕШ ЙИЛЛИККА

КОРРОЗИЯГА ҚАРШИ ҚАЛҚОН

Москва Бутуниттифоқ Автогенмаш илмий-тадқиқот институтининг олимлари ва инженерлари металл маҳсулотларни коррозиядан пухта ҳимоя қилувчи самарали ускуна яратдилар. Янги агрегатларнинг дастлабки нусхалари халқ хўжалиги учун фойдаланишга топширилди.

ТАСС мухбирига шундай агрегат моделини кўрсатишди.

Бу электр ёй аппарат пўлат конструкциялар бетига коррозияга қарши алюминий ва руҳ пардасини югуртира олади.

— Кўриб турибсизки, установка металл югуртирувчи аппарат электр манбаи ва бошқариш пультидан иборат. Металл югуртирувчи қурилмага икки кассетадан алюминий сим тортилади. Ток уланганида ёрқин электр ёйи чақнайди ва металл бир лаҳзада эриб кетади. Лекин у пастга тушишга улгуролмайди. Қисилган ҳаво оқими ёрдамида тўзғитилади ва ишлов берилаётган буюм юзига зич парда бўлиб ёпишади. Шундай қилиб, кўприклар, электр линия устунлари қувурлар, кема корпуслари, катта станокларнинг, машиналарнинг станиналари бетида шу таҳлидда коррозияга қарши қалқон вужудга келтирилиши мумкин.

Тўзғитилган алюминий қатлами миллиметрнинг ўндан икки ҳиссасидан қалин эмас. Бундай парда иншоот конструкциясини коррозиядан беш йилдан эллик йилгача сақлай олади.

Янгиликнинг иш унуми юқори, унинг ёрдами билан парданинг қалинлигига қараб, бир соатда олти квадрат метрдан ўн икки квадрат метргача саҳн бетига коррозияга қарши қатлам югуртириб чиқиш мумкин.

Мамлакатимизда коррозияга қарши курашга жуда катта маблағ сарфланмоқда. Машиналар, инженерлик иншоотлари умрини узайтириш тўғрисидаги ғамхўрликни бундан буён ҳам кучайтиравериш зарур. Коррозияга қарши металл югуртириш системаси ана шу проблемада катта роль ўйнамоғи лозим. Электр ёй воситасида металл югуртириш комплекти (КДМ—2) мамлакат халқ хўжалигида металл конструкцияларни муҳофаза этиш қаттиқ талабларини ҳам қондира олади.

Барнаул аппарат-механика заводи янги ускунани ишлаб чиқара бошлади.

(ТАСС).

КАРИЕСГА ҲУЖУМ

Мамлакатимизда стоматологик касалликларнинг комплекс равишда олдини олишга доир беш йиллик эксперимент ўтказилиб бўлди. Москва, Ленинград, Киев, Рига ва Одесса аҳолисидан ўн мингдан кўп киши, ҳар хил касб ва ёшдаги кишилар (мактабгача ёшдаги болалардан бошлаб) шу экспериментга жалб этилди.

СССР соғлиқни сақлаш министрлигининг бош стоматологи, профессор Г. Н. Пахомов ТАСС мухбири билан суҳбатда эксперимент якунларини шарҳлаб бундай деди:

Эксперимент чоғида тиш кариеси (қурт ейиши)нинг олдини олиш ва уни даволашга алоҳида эътибор берилди. Бу касаллик микроорганизмлар чиқарадиган кислоталар таъсирида тиш тўқималари минералларининг эриб кетиши натижасида вужудга келади. Кўп тарқалган шу хасталикка қарши курашда муваффақиятга эришиб бўладими? Кузатиш натижаларидан биттасини келтирайлик. Олдини олиш тадбирларини адо этган Москва ва Рига мактаб ўқувчилари орасида соғлом тишли болалар сони икки баравар ортди.

Беморларни санитария-гигиена тарбиясига, уларда оғизни яхши парваришлаш малакалари ҳосил қилишга муҳим аҳамият берилди. Микроорганизмларнинг «озиғи» бўлган» ширинликларни ҳаддан зиёдгина эмас, нотўғри ейиш ҳам катта зиён етказади. Овқатланишлар ўртасида ширинлик ейиш айниқса хатарлидир.

Кариеснинг ривожланишида муҳим сабаблардан бири бўлмиш ичимлик сувда фтор етишмаслигини тўлдирувчи хаб дори ғоятда самарали бўлиб чиқди. Мамлакатимизда яратилган ва ишлаб чиқарилаётган тишнинг фторли лаки ҳам синовдан муваффақиятли ўтди.

Кариесга қарши оригинал восита ҳусусида батафсил тўхталишни хоҳлардим. Кенг кўламдаги текширишлар унинг самарали эканлигини тасдиқлади.

Рига медицина институти билан СССР соғлиқни сақлаш министрлигининг Марказий стоматология илмий-тадқиқот институти олимлари «Ремодент» препаратини ишлаб чиқдилар. Унинг таркибидаги бир қанча микроэлементлар ва макроэлементларнинг ионлари тиш эмалининг сирт қатламига кириб боради. Шу билан эмалнинг бузилган структураси тикланади.

Ҳозир Латвия ССРда «Ремодент», шунингдек ремодент асосидаги даволаш профилактик пастасини ҳам ишлаб чиқариш ўзлаштирилган. Тез орада шу препарат тайёрлаб чиқарила бошласа бутун мамлакатимиз медицина муассасалари ва аҳолисининг эҳтиёжларини қондиради, деган умиддамиз.

(ТАСС).

Ҳуқуқ билимлари—оммага

МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ ВА ЎРТОҚЛИК СУДЛАРИ

Ривожланган социалистик жамиятимизнинг ҳозирги муҳим босқичида КПСС ва Совет давлати доҳиймиз В. И. Лениннинг кўрсатмаларига доимо содиқ бўлиб, ҳар бир иш жойида меҳнат интизомини мустаҳкамлашдек муҳим ишга алоҳида эътибор бериб келмоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг ноябрь (1982 йил) Пленумида бу ҳаётий масалага алоҳида аҳамият берилиб, жамиятимиз тараққиётининг ҳамма соҳаларида меҳнат интизомини янада мустаҳкамлаш лозимлиги уқтириб ўтилди.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш кераккки, социалистик умумхалқ давлатида меҳнат интизомини мустаҳкамлашда турли воситалардан кенг кўламда фойдаланилади. Бунга меҳнат коллективлари, касаба союзлари ва турли жамоат ташкилотлари ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар. Жумладан, корхона, муассаса, ташкилотларда ўртоқлик судларининг аҳамияти катта.

Ўртоқлик судларининг меҳнат интизомини мустаҳкамлашдаги тутган ўрнини Ю. А. Гагарин номидаги Лениннинг орденли ва Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Таштекстильмаш» заводи мисолида кўриш мумкин. Бу корхона маҳсулотлари мамлакатимиздан ташқари 30 га яқин хорижий давлатларга ҳам экспорт қилиняпти.

Завод қошида корхона бўйича битта ва 8 та цехдаги ўртоқлик суди меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш борасида самарали тарбиявий иш олиб боряпти. Завод ўртоқлик судининг ишига бир неча йилдан бери Р. А. Аҳроров раислик қилиб келмоқда. Ўртоқлик судининг ҳайъатига юксак меҳнат кўрсаткичларга эришаётган илғор ишчиларнинг вакиллари сайланган. Шуни мамнуният билан қайд қилиш лозимки, ўртоқлик судининг кундалик ишига завод маъмурияти, партия ташкилоти, юридик бўлими, касаба союз ташкилоти ва жамоатчилик вакиллари доимо амалий ёрдам беришлари натижасида ишлаб чиқариш самарадорлиги мунтазам суратда ошиб боряпти.

1980 йилда «Таштекстильмаш» заводининг цехларида меҳнат интизомини бузганлик, узрсиз сабабларга кўра прогул қилганлик, ишга маст келиб интизомни бошқа тарзда бузган шахсларга нисбатан тегишли жазо чоралари кўрилган эди. 1982 йилда эса барча ўртоқлик судлари 117 ишни кўришган бўлса, унинг 92 таси бевосита меҳнат интизомини бузиш билан боғлиқдир.

1983 йил биринчи кварталида 24 та иш ўртоқлик судида кўрилиб, шу ишлардан 18 таси меҳнат интизомини бузиш билан боғлиқ бўлган ишларга тўғри келади. Ўртоқлик судида меҳнат интизомини бузишга оид ишлар кўрилганда характерига қараб турли хил жазо чоралари қўлланилган.

Завод ўртоқлик судларининг маъмурият ва бошқа жамоат ташкилотлари билан яқин ҳамкорликда ишлаши натижасида 1983 йилнинг биринчи ярмида прогул қилиш, ишга узрсиз сабаблар билан кечикиб келиш, иш вақти тугамасдан олдин кетиб қолиш ва меҳнат интизомини бошқача тарзда бузиш ҳоллари анча камайди.

Бу ютуққа қандай қилиб эришилди деган ҳақли савол туғилиши табиий. Ҳар бир ишнинг натижаси ҳаммага кўринарли жойда ташкил этилган кўргазма ва эълонлар тахтасига осиб қўйилади.

Фрунзе районы маъмурий органлари вакиллари вақти-вақти билан завод радиоузели орқали лекция ва суҳбатлар уюштиришади, меҳнат ҳақидаги қонунларни кенг пропаганда қилишади, ҳуқуқий мавзуларда савол-жавоблар ўтказиб туришади. Заводнинг «Машиностроитель» газетасида ўртоқлик судларининг меҳнат интизомини мустаҳкамлашдаги роли ҳақида турли материалларнинг мунтазам бериб борилиши ҳам меҳнат интизомини мустаҳкамлашда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Юқоридагилардан кўриниб турибдики, меҳнат интизомини мустаҳкамлашда, меҳнаткашлар орасида ҳуқуқ пропагандасини яхшилашда, ҳуқуқ бузилиши ҳолларининг олдини олишда ўртоқлик судлари катта рол ўйнайдилар. Бунда давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг доимий амалий ёрдами ўртоқлик судлари фаолиятига катта таъсир кўрсатишини эсдан чиқармаслик лозим.

М. САИДАЗИМОВ,
В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети юридик факультети совет ҳуқуқи кафедрасининг катта ўқитувчиси, юридик фанлари кандидати.

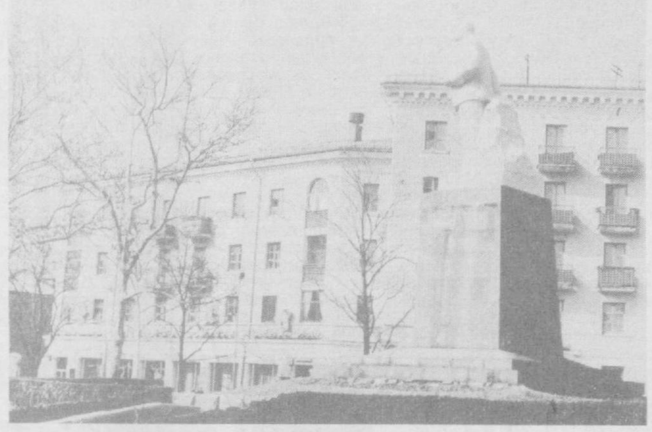

ОБЪЕКТИВДА—ЖОНАЖОН ВАТАН

Бугунги кунда Туапсе шаҳри ўзининг гўзаллиги ва озодалиги билан мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларидан ажралиб туради. Юқоридаги суратда Карл Маркс кўчасида инсоният доҳийси В. И. Ленинга ўрнатилган ҳайкал тасвирланган. Пастдаги суратда эса Краснодар ўлкасининг Сочи шаҳридаги почтамт биноси ва темир йўл вокзали биносининг бир қисмини кўриб турибсиз. Бугунги Сочи бой тарихий обидалари ва замонавий бинолари билан бу ерга келувчиларни мафтун этади.

Ҳ. Шодиев фотолари.

Билим масканларида

КИТОБЛАРДА ТАРИХ САДОСИ

Тошкент кўп асрлар давомида Осиёнинг дарвозаси вазифасини ўтаган. Ундан Ҳиндистон ва Хитой саёҳатчилари ўтганлар, Греция, Эрон ва Афғонистон савдо карвонлари шу ерда учрашганлар. Шоирлар, меъморлар ва рассомлар бу ерга келиб, ижод этганлар, ажойиб иншоотлар деворларида ўз номларини мангуга муҳрлаганлар.

Асрлар давомида бу тупроқ жуда кўп босқинчиларни кўрди. Шаҳар бир неча бор қўзғолонлар, вайронлик келтирувчи урушлар, зилзилалар ва бошқа табиий офатлар гувоҳи бўлди, гуллаб-яшнаш ва инқироз даврларини бошдан кечирди.

Албатта шаҳар тарихи кўпчиликда қизиқиш уйғотади. Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат кутубхонасининг нодир китоблар ва қўлёзмалар бўлими фондида сақланаётган бир қатор ноёб китоблар ана шу тарих ҳақида бой материал беради. Ана шундай китоблардан бири «Тошкент атрофидаги қадимий жойлар» деб аталади. 1896 йилда чоп этилган бу китоб Туркистон археология ишқибозлари тўгаратининг раҳбари Е. Т. Смирнов қаламига мансуб.

Инқилобгача Тошкент, Петербург ва Оренбургда чоп этилган кўпгина ноёб китоб ва журналлар ҳам Тошкент ҳақидаги маълумотларни тўлдиради. Н. Г. Маллицкийнинг Тошкент ҳақидаги тарихий очерки, М. И. Галкин, О. Р. Шкапский, Д. И. Эварницкий қаламига мансуб Тошкент ҳақидаги китоблар ва статистик маълумотлар, Тошкент шаҳар думасининг ҳафталик журналида чоп этилган турли хил мақолалар шулар жумласидандир.

Айниқса Н. И. Добросмисловнинг «Тошкент ўтмишда ва бугунги кунда» (Тарихий очерк. Тошкент, 1912 йил) китоби Тошкент тарихи ҳақида анча тўлиқ маълумот беради. Унда ўша даврдаги Тошкент ҳаётининг турли томонлари, кўплаб статистик маълумотлар, шаҳар плани, хилма-хил суратлар берилган.

Нодир «Туркистон тўплами» (1867—1916 йиллар) ҳақида кўпчилик эшитган бўлса керак. Бу тўплам 594 томдан иборат бўлиб, китоблар, вақтли матбуотдан олинган мақолаларни ўз ичига олади. Бу мақолаларда Туркистоннинг инқилобгача бўлган ҳаёти, ҳамда қўшни Шарқ мамлакатлари турмушига оид кўпгина марокли фактлар жамланган. Бу тўпламни атоқли библиограф ва шарқшунослар В. И. Межов, Н. В. Дмитровский, А. А. Семёнов ва Е. К. Бетгерлар тузишган. «Туркистон тўплами»— ўзига хос энциклопедия. Туркистоннинг инқилобгача бўлган тарихи, экономикаси ва маданиятини ўрганувчи мамлакатимиз олимлари унга ҳамиша мурожаат қилиб келишади.

Шарқшунос А. А. Кун томонидан тузилган «Туркистон альбоми» ҳам жуда машҳур. У 1871—1872 йилларда тузилган. Альбомда этнографик, археологик ва тарихий характердаги суратлар бор.

Туркистонда инқилобгача чоп этилган «Туркестанские ведомости», «Туркестанская туземная газета», «Туркистон вилоят газетаси», «Улуғ Туркистон», «Иштирокиюн» ва бошқа нашрлар ҳам шу маънода катта қимматга эга.

Кутубхона коллективи Тошкентнинг 2000 йиллиги арафасида йирик библиографик кўрсаткични нашрга тайёрлади. Унда шаҳарнинг турли даврлардаги ривожланиши ҳақида ҳикоя қилувчи китоблар ва материаллар рўйхати келтирилган.

М. ТОЖИЕВА,
Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат кутубхонасининг нодир китоблар ва қўлёзмалар бўлими мудири.

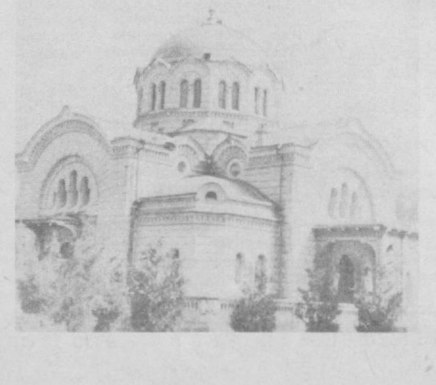

Коинот сирлари

«Қизиган» планета нималар келтиради?

Олимлар одамнинг хўжалик фаолияти планетамиз иқлимини ўзгартиради, деб ҳисоблайдилар. Кўпдан-кўп ёқилғини ёқиш ҳамда ўрмонларни кесиш сабабидан атмосферада карбонат ангидрит концентрацияси кўпайиб боради. Бу аҳвол нимага олиб келади!

Ер куррасини қуршаган карбонат ангидрит қуёш нурини ўтказиб юборадию, лекин ердан чиқувчи иссиқликни тўсади ва унинг космик фазога ёйилишига имкон бермайди. Бинобарин, планета миқёсида тобора кўпроқ иссиқлик қолаверади.

Мутахассисларнинг чамаларига кўра, ҳар йили дунёда ёқилғи ҳолида 5 миллиард тоннага яқин углеводород ёқилади. Бу рақам нақадар улкан бўлса-да, олимларнинг ташвиши бунда эмас. Ёқилғидан фойдаланиш кўлами тобора кўпайиб кетаётганлиги уларни ҳавотирга солмоқда. Совет ва Америка иқлимшуносларининг айтишларича, дунёда ёқилаётган кўмир, нефть, газ, сланец миқдори ҳозирги суръатлар билан кўпайиб бораверадиган бўлса, 225 йиллар атрофида ер курраси атмосферасининг ўртача ҳарорати тахминан 2 даража ошади.

Хўш, «қизиган» планетанинг иқлимий баланси инсониятга нималар келтиради! СССР Фанлар академияси география бўлимининг олимлари ана шу саволларга жавоб қайтаришга уриниб кўришди. Бўлим мудири профессор А. Величко мана бу гапларни айтди:

Кейинги йилларда палеогеографик ва палеоклиматик реконструкциялар кенг кўламда тарқалди. Бошқача қилиб айтганда, кўпгина мамлакатларнинг мутахассислари келгусидаги иқлимий ўзгаришлар манзарасини тассаввур этмоқ учун олис замонлар обиҳавосини тиклашга уринмоқдалар. Биз шимолий ярим шарнинг табиати бундан 130 минг йил аввал қандай бўлганлигини реконструкция қилдик. Ўшанда ўртача ялпи ҳарорат 17 даража бўлган — 2025 йилда ҳам шунча бўлиши кутилмоқда.

Шимолда — ҳозирги Арктика, Таймирда, Индигиркада ёзда ва қишда ҳозиргига нисбатан 8—12 даража иссиқроқ бўлган. Россиянинг марказий полосаси, Сибирь, Шарқий Европада ҳам ҳарорат бир мунча кўтарилган. Аммо баъзи жойларда масалан, Волга ортида ҳозиргидан 10 даража юқори бўлган. Жануб томон тушган сари совиб борганлиги бизга ғалати туюлди. Қозоғистонда, Ўрта Осиёнинг шимолида, Россия Европа қисмининг дашт полосасида ҳарорат худди бугунгидек қолаверган. Ўрта Денгизнинг Шимолида ва Ғарбий Европада ҳатто 1—2 даража пастроқ бўлган.

Энди ўшанда ёғин қанча бўлганлигини кўриб чиқайлик, умуман олганда, ёмғир ва қор ҳозирги кунларга нисбатан тез-тез ёғиб турган. Мамлакатнинг Европа қисмида ва дашт полосасида ёғин икки баравар, шимолий кенгликлар, ўрмон зонаси, Ўрта Осиёнинг шимолида — ярим баравар кўп бўлган. Бинобарин, ўша замоннинг оби-ҳаво шароитлари ҳозирги қишлоқ хўжалиги учун анча қулай бўлур эди.

Иссиқлик ва нам мўллиги ўсимлик «географиясини» ўзгартириб юборди. Тундра йўқолди. Унинг ўрнида ўрмон пайдо бўлди. Улар ҳатто Шимолий Муз океани қирғоқларигача етиб борди. Шапалоқ япроқли дарахтлар Ғарбий Сибирь ва мамлакат Европа қисмининг катта территориясини эгаллади. Нуқул тайга қарийб қолмади, игна баргли ва шапалоқ япроқли ҳамда нуқул шапалоқ япроқли ўрмонлар вужудга келди. Жанубда дашт зонамиз ўрмон дашти бўлиб қолди. Ҳатто қумликлар ҳам ям-яшил ўт-ўлан ва буталар билан қопланди. Кўпгина саҳролар, шу жумладан Саҳрои Кабир ярим чўлга айланди.

Иқлимнинг илиши фақат фаровонлик келтиради, деган тасаввур ҳосил бўлиши мумкин. Аммо иш бундан мураккаброқ кўринади. Ҳозир биз 2000 йилга оралиқ прогноз тузиш устида ишлаяпмиз. Ўшанда ўртача янги ҳарорат атиги 1 даража кўтарилади. Ҳисоб-китоблар шундай илишда Сибирь ва бошқа ўрмон зоналарида ёғин озгина кўпайишини, дашт зонасида эса ёғин ҳеч ҳам кўпаймаслигини кўрсатмоқда. Хуллас 2025 йилгача Ноқоратупроқ зона, Олтой ва Европа қисмининг жанубида қурғоқчиликлар полосаси бўлиши эҳтимолдан ҳоли эмас. Бироқ, бу нарса ғайри-одатий бўлиб туюлмайди. Чунки мамлакатимизнинг бутун территорияси қурғоқчиликдан ҳоли бўлган бирон йилни билмайди.

Шимолий шар палеоиқлимини реконструкциялаш тўғрисида иқлимшуносларнинг яқинда бўлиб ўтган конференциясида гапирдик. Конференция Африкада, Свазиленд пойтахти Мбабана шаҳрида бўлиб ўтди. Олимлар ишимизнинг асосий хулосаларига қўшилдилар.

Анжуманда жанубий ярим шар иқлимининг кейинги икки-уч миллион йиллик (кайнозой даври) тарихинигина кўриб чиқиш мўлжалланган эди. Лекин проблемага қизиқиш шу қадар катта бўлдики, делегатлар иккала ярим шар палеоиқлимларини қиёслаб чиқдилар. Аслини олганда, бу планета бўйлаб оби-ҳаво ўзгаришларининг пухта прогнозларини ишлаб чиқиш мақсадида бутун ер шари иқлими тарихи кенг кўламда муҳокама қилинган биринчи конференция бўлди. Бунинг аҳамияти жуда катта, чунки ер курраси «иқлим машинаси» механизмини билмай туриб, бирон мамлакат учун иқлим ўзгаришларини олдиндан айтиб бўлмайди.

Шимолий ярим шар палеоиқлими сценарийси 2025 йил оби-ҳаво шароитларига қанчалик тўғри келиши билан газетхонлар албатта, қизиқсалар керак. Бир хил томонлари мос келиши шубҳасиз. Хўш, нима учун ҳаммаси мос келмайди! Гап шундаки, узоқ ўтмишда табиий жараёнлар табиий омиллар таъсирида ўтган. Энди бўлса, бунга одам кўмак беряпти. Иқлимнинг илишига карбонат ангидрид концентрациясидан ташқари «оз аралашмалар» — фреон, азот оксидлари, бошқа газлар муҳим таъсир кўрсатиши мумкин; энергия ҳосил қилишнинг кўпайиб бориши; атмосферада бўлган саноат чиқитлари — майда суюқ ва қаттиқ зарралар ҳам таъсир кўрсатиши мумкин.

Ниҳоят, иқлимнинг табиий эволюциясини ҳам назардан қочирмаслик керак. Ҳозир биз икки музлик даври ўртасида яшаяпмиз. Иссиқ «авжидан» ўтиб бўлдик ва планета совиш сари ҳаракат қилмоқда. 1940 йилдан кейин ердаги ўртача йиллик ҳарорат 0,5 даража пасайди. Инсон фаолияти эса аксинча унинг исишига ёрдам беради.

Қандай қилиб бўлсада, ернинг иқлими ўзгаради, деди пировардида олим. Ялпи исиш барча регионларда бирдай бўлмайди. Баъзи жойларда у ижобий оқибатларга, бошқа хил жойларда эса салбий оқибатларга олиб келади. Чет эллик иқлимшуносларнинг чамаларига кўра, Американинг ҳозирги иссиқ Канзас штати чўлга айланади, Сибирь эса юмшоқ мўътадил иқлимли, қишлоқ хўжалиги учун бобroom иқлимли район бўлиб қолади. Лекин бу гаплар дастлабки прогнозлардир, холос. Умуман олганда, баъзи бир «территориал йўқотиш»ларга қарамай, «қизиган» планета ер куррасида биологик маҳсулдорликни ўстиришга олиб боради.

Р. АХМЕТОВ,
(ТАСС).

МАВСУМ ТУГАДИ: ЯКУН ВА ХУЛОСАЛАР

«ПАХТАКОР» ЧЕМПИОНАТ МАРАФОНИДА

Тошкентликлар чемпионатни яхши бошлашди. Улар ўз майдонларида Вильнюснинг «Жальгирис» [0:0] ва ўтган йилги мамлакат чемпиони Минскнинг «Динамо» [2:2] командалари билан бўлган учрашувларни дуранг билан якунлашди.

Тошкентликлар ўн бир тур, бир ярим ой давомида мағлубиятга учрашмади. Олти марта ғалабага эришишди. Жумладан, Киевнинг «Динамо» [3:0], Харьковнинг «Металлист» [4:1] командаларини йирик ҳисобда енгдилар. Шу ўринда ҳамшаҳарларимиз 14 ва 15-тур учрашувларида худди «Днепр», «Спартак» ва Минскнинг «Динамо» командаларининг спортчилари сингари ёркин, ҳужумкор ўйин кўрсатишди, десак хато қилмаган бўламиз. Бу учрашувларда «Пахтакор»нинг ҳимоячилари ҳам жуда моҳирлик билан ҳаракат қилишди. Улар тез-тез ўринларини ўзгартириб туриш туфайли ўзларининг жарима майдонларида хавфли вазиятни вужудга келтиришга деярли ўрин қолдиришмади. Ҳужумчилар ҳам аниқ ҳаракат қилишди. Ана шундан кейин тошкентликлар бу йилги мавсумда кучли коллективлар сафидан жой олади деган умид пайдо бўлди.

Мавсумнинг иккинчи даврасн ҳам «Пахтакор» мухлислари учун қувончли бошланди. Тошкентда «Шахтёр» командасини мағлубиятга учратган «Пахтакор» турнир жадвалида иккинчи ўринга кўтарилди. Бунга «Жальгирис»нинг Тбилисида [1:3] ва Минскнинг «Динамо» командаси Бокуда [1:2] ҳисобида мағлубиятга учраши сабаб бўлди. Шундан кейин ҳаво мусаффо кунда момақалдироқ гумбурлагандек бўлди. Мағлубиятлар бошланди. Тошкентликлар Днепропетровск шаҳрида «Днепр» командасига учрашувни [0:1] бой беришди. Шу билан «Пахтакор»нинг ҳужумкор одими тўхтатиб қўйилди. Тўғрисини айтганда, бутун мавсум давомида ҳеч бир команда мағлубиятдан қочиб қутулолмайди. Тошкентликларнинг мухлислари ҳам шундай фикрда эдилар. Улар «Пахтакор» Кишинёвда бўлган ўйинда ўзини оқлайди деб умид қилишди. Лекин бундай бўлмади. Бу сафар ҳам тошкентликлар [0:2] ҳисобида мағлубиятга учрашди.

Мутахассислар биринчи учрашувда Кабаев ва Жилкин, иккинчи учрашувда диспетчер Петрушиннинг майдонга чиқмаганлигини мағлубиятга сабаб қилиб кўрсатишди Лекин масала анча жиддийлашиб кетди. «Шахтёр» билан бўлган учрашувда пахтакорчилар яхши ўйин кўрсата олишмади. Команда устозлари бу мавсумда жуда кўп ёшларни майдонга чиқаришган эди. Улар пешқадамлик юкини кўтаришга бардош беришолмади. Бунинг устига биринчи давра учрашувларини Якубик, Петрушин, Журавлёв, Бондаренко, Денисов, Билолов чаққонлик билан ўтказиб иккинчи даврага келганда анча ҳориб қолишди. Исломов, Семенко, Жилкин, Петрушин, Огай, Кисераларнинг жароҳатланганлиги ҳам командадаги аҳволни оғирлаштириб қўйди.

— Иккинчи даврада биз мухлисларимизни ранжитдик, —дейди И. Секеч.— Бу нарса тренерларни ҳам, футболчиларнинг ўзларини ҳам хафа қилди. Бирданига бир неча ўйинчининг жароҳатланганлиги туфайли бир хил ўйин кўрсата олмадик.

Ҳужумчиларимиз ва ярим ҳимоячиларимиз кўрсатган ўйиндан бутунлай кўнглим тўлмади. Маълумки, ғалабага фақат ҳужумкорлик туфайли эришилади. Мен ҳамиша чиройли ва ҳужумкор футбол тарафдори бўлиб келганман. Афсуски, команда ҳамиша ҳам ҳужумкорлик кўрсата олмади. Бунинг устига командада Якубикнинг ўрнини босадиган ўйинчи ҳали йўқ. Мавсум якунланишига тўрт тур қолганида «Пахтакор»да фақат ўтган йилги натижани такрорлашгина эмас, балки янги маррани эгаллаш имкони бор эди. Аммо Харьковда бўлган учрашувда Андрей Якубик жароҳатланди. Ана шундан кейин у майдонда яхши ҳаракат қилолмади. Бошқа ҳужумчилар эса унинг вазифасини уддалай олишмади.

А. ОСИПОВ.

ФУТБОЛ БЎЙИЧА СССР 46-ЧЕМПИОНАТИНИНГ ЯКУНИЙ ЖАДВАЛИ

	Ў	Ю	Д	М	Т	О
1. «Днепр»	34	22	5	7	63—36	49
2. «Спартак»	34	18	9	7	60—25	45
3. «Динамо» [Минск]	34	17	9	8	51—34	43
4. «Зенит»	34	15	11	8	42—32	40
5. «Жальгирис»	34	15	9	10	38—36	39
6. «Торпедо» [Москва]	34	14	11	9	40—34	38
7. «Динамо» [Киев]	34	14	10	10	50—34	38
8. «Черноморец»	34	16	5	13	44—46	37
9. «Шахтёр»	34	16	3	15	48—40	35
10. «Пахтакор»	34	13	9	12	37—34	35
11. «Металлист»	34	12	8	14	38—40	32
12. ЦСКА	34	11	12	11	37—33	32
13. «Нефтчи»	34	10	10	14	32—38	30
14. «Арарат»	34	11	7	16	29—47	29
15. «Динамо» [Москва]	34	9	11	14	30—37	28
16. «Динамо» [Тбилиси]	34	9	9	16	41—48	27
17. «Торпедо» [Кутаиси]	34	4	12	18	26—58	18
18. «Нистру»	34	3	4	27	19—73	10

Изоҳ. Ғалабалар сони бир хил бўлган тақдирда командаларнинг ўзаро учрашуви ҳисобга олиниши туфайли Москванинг «Торпедо» командаси Киевнинг «Динамо» командасидан юқори турибди. Торпедочилар киевликларнинг бу йилги мавсумда икки марта мағлубиятга учратишган.

КОМАНДА УСТОЗЛАРИ

КАТТА ТРЕНЕР

Иштван Йожефович Секечнинг тренерлик фаолияти ҳақида сўзлашдан олдин, қандай қилиб футбол сирларини ўргангани, устозлик касбини қандай эгаллаганлиги ҳақида тўхталмоқчимиз.

Анча чаққон, футбол техникаси сирларини мукаммал эгаллаган Иштван Секеч футбол сирларини Берегово шаҳарчасида Ференц Кот ва Михаил Михалин раҳбарлигида ўрганишга киришган. У дастлабки пайтлардаёқ яхши ҳужумчи эканлигини намоён этган. Ҳаётда камсуқум, ғайратли, ҳаракатчан.

Орадан кўп ўтмасдан Иштван Секечни Украина ўсмирлар терма командаси составига таклиф этишди. Кейин эса уни мамлакат ўсмирлар терма командасига қабул қилишди. 1958 йилнинг август ойидан бошлаб у мамлакат терма командасига қабул қилинди. Бу ерда Маношин, Воронин, Шустиков, Бурчалкин, Лобановский сингари машҳур футболчилар билан тўп сурди.

Ана шундан кейин Иштван Секечни Киевнинг «Динамо» командасига таклиф этишди. Марказий Армия спорт клуби билан бўлган учрашув пайтида оғир жароҳатланди. Узоқ даволанишга тўғри келди. Катта иштиёқ ва ирода туфайли у яна яшил майдонга қайтди. Тернополь шаҳрининг «Авангард», МАСК, «Черноморец» командалари шарафини ҳимоя қилган пайтда спорт мастери унвонини олди. Шунга қарамасдан, жароҳат унга маҳоратини янада такомиллаштириш, имкониятларини тўла намоён этишга йўл қўймади.

1972 йилда Иштван Секеч тренерлик ишига ўтди. Дастлаб, «Черноморец» командасида ишлади, кейин эса Душанбанинг «Помир» командасига устозлик қила бошлади. Бу ерда амалга оширилган ижодий ишлар «Помир» командаси ва унинг устози ҳақида кўпгина мутахассисларни фикр билдиришга мажбур этди.

Шундан кейин И. Секеч қисқа муддат Львовнинг «Карпати» командасига устозлик қилди. Тренерлик соҳасида етарли тажрибага эга бўлганлиги учун ёшларга ишонч билдириб, команданинг келажакдаги муваффақиятларига замин тайёрлади.

И. Секеч «Пахтакор» командасига келганида Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган тренер унвонига, футболга ўзининг шахсий муносабатини билдириш қобилиятига эга эди. У футболни такомиллаштириш йўлларини биларди.

Иштван Йожефович Секеч қисқа муддатда ўзбек футболининг энг яхши анъаналарини тиклаб, ўзига хос ансамблни яратишга муваффақ бўлди. Ўтган йили команда мамлакат биринчилигини 6-ўринда якунлади. Муваффақиятга катта ҳисса қўшганлиги учун команда устозига Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган тренер унвони берилди.

Бу йилги мавсумда тошкентлик футболчилар дуруст ўйин кўрсатишди. Айрим учрашувларни эсда қоладиган даражада чиройли ва ҳужумкор руҳда ўтказдилар. Шу туфайли команда мухлислари «Пахтакор» командасининг келажаги порлоқ, дейишмоқда.

ТАШВИШЛИ ЛАВОЗИМ

«Пахтакор» командасининг устозларидан бири — команда бошлиғи Яков Аронович Ароновичнинг зиммасида жуда кўп вазифалар бор. Жумладан, у ёш талантли футболчиларни топиши, уларнинг спорт маҳоратларини ошириши устида тинмай ўйлаши, жисмонан бақувват, ахлоқий етук бўлишларини таъминлаши лозим.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган тренер Я. Аронович барча юмушларини муваффақиятли бажармоқда. Тўғри, унинг ишида қийинчиликлар кўп бўлиб туради. Аммо коллективдаги ҳамжиҳатлик, мақсад учун бир кишидек курашиш қийинчиликларни енгишга ёрдам бермоқда.

Ўзбекистондаги «Пахтакор», «Политотдел», «Старт», Термизнинг «Автомобилист» командаларида устозлик лавозимида ишлаганида Яков Аронович тренерлик касбини яхши биладиган моҳир педагог, меҳнатсевар мутахассис эканлигини намойиш этди.

Команда бошлиғи алоҳида хислатга эга бўлиши керак. Бу хислат унга ёш ўйинчиларни танлаш ва уларга футбол сирларини ўргатишда ёрдам беради. Ана шу топқирлик ва сезгирлик туфайли у Титов номидаги ихтисослашган спорт мактаб-интернатида ишлаётганида М. Ан, В. Фёдоров, Т. Исоқов, В. Штерин сингари қобилиятли футболчиларни ўз вақтида аниқлаб ва мастерлар командасига жалб қилди.

1977 йилда Яков Аронович «Пахтакор»га жуда катта ёрдам берди. Ўша йили тошкентлик футболчилар олий лигада қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритишди. Худди шу йили унга республикада хизмат кўрсатган тренер унвони берилди. Ўтган йили команда эришган ютуқда ҳам синчков футбол билимдони, ёшларнинг меҳрибон устози Я. Ароновичнинг катта ҳиссаси бор.

Яқинда якунланган бу йилги мавсум «Пахтакор» учун анча қийин бўлди. Якуний жадвалда тошкентлик футболчилар ўнинчи поғонадан жой олишди. Бу яхши ёки ёмон эканлиги ҳақида алоҳида фикр юритиш керак. Ҳозир бир нарсани айтиш мумкин. «Пахтакор» командасининг бошлиғи Яков Аронович Аронович коллективни бошқа устозлари билан ҳамкорликда қўлидан келган барча ишларни амалга оширди. Мақсад командага чиройли ва ҳужумкор ўйин кўрсатиш сирларини мукаммал ўргатиш эди. Бу борада кўзланган мақсадга тўкис эришилди деб бўлмайди. Камчиликларга ҳам йўл қўйилди. Демак, олдинда яна масъулиятли вазифалар турибди.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарининг футбол—83 спорт конкурси якунига доир

УМИД БОҒЛАШГАН ЭДИ

Футбол бўйича мамлакат 46-чемпионати маррага етди. У ниҳоятда қизиқарлилиги билан ажралиб турди. Шундай қилиб, янги чемпион аниқланди. Днепропетровск шаҳрининг «Днепр» командаси футболчилари олтин медаль билан тақдирландилар. Бу мамлакатимиз футболи тарихида чемпионлик унвонини қўлга киритган ўнинчи командадир. Бошқа коллективлар ҳам ўз ўйин савиялари ва маҳоратларига муносиб ўринни эгаллашди. Шундай қилиб футбол мавсумига якун чиқариш вақти ҳам етиб келди. Айрим клубларга бу мавсумда муваффақият ёр бўлган бўлса, айрим клубларнинг омадлари юришмади. Ҳамиша спортда шундай бўлади. Фақат ҳар жиҳатдан кучлиларгина таҳсин ва мақтовга сазовор бўлишади. Бу ҳақда ҳали тренерлар, мутахассислар ўз фикрларини билдиришади. Биз эса мавсум бошланишида «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари томонидан эълон қилинган футбол билимдонлари конкурсига якун чиқарамиз.

Редакция футбол мухлисларидан мингдан зиёд хат олди. Газетхонлар конкурсда иштирок этиш билан бирга тошкентлик футболчилар, уларнинг устозларига ўйин савиясини яхшилаш, мавқеини мустаҳкамлаш учун нима қилиш лозимлиги ҳақида маслаҳатлар бе-

Шуниси диққатга сазоворки, конкурсда фақат тошкентликларгина эмас, республикамизнинг бошқа областларида яшаётган мухлислар ҳам иштирок этишди. Уларнинг ёши, касбкори ҳар хил бўлишига қарамасдан бир нарса учун, ўз севимли командасини мамлакат биринчилигида муваффақиятли қатнашиши учун жон куйдиришган.

Жумладан, Қўқон шаҳар ВЛКСМ 40 йиллиги кўчасидаги 12-уйда истиқомат қилувчи Бахтиёр Йўлчиев конкурсга юборган жавобида қуйидаги фикрни билдирган: «Пахтакор» биринчи давра ўйинларида ўз мухлисларини чиройли ва ҳужумкор ўйин билан хушнуд қилди. Иккинчи давра ўйинларида эса футболчиларнинг чарчаб қолганлиги сезилиб қолди. Натижада бир неча ўйиндан мухлислар ранжишди. Бу табиий ҳолдир.Севимли командамизнинг чарчагани ҳеч гап эмас. У қоқилмаса бўлгани».

Демак, пахтакорчилар ўз мухлисларининг ишончларини бутунлай йўқотишгани йўқ. Энг оммавий спорт тури ишқибозлари севимли командасига ҳамон умид билан қарамоқдалар.

Яна бир хат билан танишайлик. Унинг муаллифи Совет Армияси сафида хизмат қилаётган Азиз Каировдир: «Салом ҳурматли редакция!.. Ҳозир

даман. Ҳарбий хизматга чақирилгунга қадар ҳар куни сизларнинг газетангизни ўқиб борардим. Тўғрисини айтганда, у менга ҳар жиҳатдан қизиқ ва мазмунли туюларди. Ҳарбий хизматга жўнаб кетаётганимда ҳам «Оқшом» газетасини сотиб олдим. Унда футбол конкурси эълон қилинган экан. Мен ҳам шу конкурсда иштирок этмоқчиман. Шундай конкурслар тез-тез эълон қилиб турилса яхши бўларди...».

Конкурсга якун чиқариб шуни айтиш мумкинки, жуда кўп мухлислар «Пахтакор» командасини мамлакат биринчилигида муваффақиятли қатнашади деб орзу қилганлар. Шу боисдан ҳам унинг якуний жадвалдаги ўрнини белгилашда хатога йўл қўйишган. Шу туфайли ҳам конкурсда барча саволларга аниқ жавоб берган футбол билимдони топилмади.

Жуда кўп мухлислар чемпион қайси команда бўлиши ва у нечта очко тўплаши ҳақидаги саволга тўғри жавоб беришган. Уларнинг орасида марғилонлик М. Ҳасанов, наманганлик О. Акбаров, И. Кенжаев, А. Қосимов, Қ. Каримов, М. Мелиев, Н. Зокиров, З. Эрматов, З. Худойбердиев, андижонлик Т. Ашуров, Ш. Тешабоев, Гавҳар Усмонова, А. Султонов, А. Ҳайдаров, А. Дадахонов, жиззахлик И. Юсупов, М. Муллабоев, сирдарёлик М. Бўлтаков, самарқандлик И. Иброҳимов, И. Ҳакимов, М. Эсонов, тошкентлик А. Абдураҳмонов, Заҳро Йўлчиева, Муҳтабар Назарова, Т. Одилов, Ж. Мусаев, У. Нормуродов, Ш. Абдуллаев, С. Саидазимов, Э. Ғаффоров, А. Кўчбоев, Қ. Каримбердиев, қашқадарёлик Х. Амиров, М. Аҳмедов, Ш. Мирзаева, сурхондарёлик М. Қулматов, Н. Жиянов, Қ. Эрматов, хўжаободлик У. Қурбонов, фарғоналик Х. Шарофутдинов, Р. Йўлдошев сингари кўплаб «Пахтакор» командасининг ҳақиқий мухлислари бор.

Қисқа қилиб айтганда, конкурс қатнашчиларининг географияси жуда кенг. Бу республикамизнинг етакчи командаси бўлган «Пахтакор»нинг ишқибозлари жуда кўп эканлигидан далолатдир. Улар командага ниҳоятда ишонишади.

Конкурсга якун чиқариш пайтида Давлат план комитети бўлимининг бошлиғи Саидвали Саидазимов, Тошкент трактор заводи ишлаб чиқариш бирлашмаси 20-цехининг темирчиси Виктор Толстов саволларга ҳар жиҳатдан тўғри, маъноли жавоб беришган деб топилди. Улар конкурс шартига кўра «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарига 1984 йил учун текин обуна билан таъминланадилар.

Редакция конкурсда актив қатнашган барча газетхонларга миннатдорчилик билдиради. Мамлакат биринчилигининг янги мавсуми бошлангунга қадар хайр, футбол билимдонлари!

Редактор
Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ.

● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА

ТОШКЕНТЛИКЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

Ўзбекистон пойтахтининг кекса аҳолиси шаҳарнинг марказида жойлашган Туркман бозорини яхши эслайди. Мана энди унинг ўрнида

«МАРКАЗИЙ БОЗОР»
ДЕБ НОМ ОЛГАН
ЯНГИ БОЗОР КОМПЛЕКСИ ҚАД КЎТАРДИ.

У эски ғиштин иморатларни эслатувчи шарқ бозори услубида қурилган бўлиб, кенг, қулай пештахталари бор.

СИЗЛАРНИ ЯНГИ «МАРКАЗИЙ БОЗОР»ГА ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ!

Бу ерда кенг ассоритментда куз-қиш мавсумига мўлжалланган саноат товарлари, озиқ-овқат маҳсулотлари, шунингдек ҳар хил сабзавотлар, мева ва полиз экинлари сотилади.

Саноат товарлари билан соат 10.00 дан 18.00 гача.
Озиқ-овқат ва мева-сабзавот маҳсулотлари билан соат 8.00 дан 18.00 гача

САВДО ҚИЛИНАДИ.

«Марказий бозор»га 3, 11-троллейбусларда; 54, 97-автобусларда; 7, 8, 11, 25, 10, 13, 22-трамвайларда бориш мумкин. «Марказий бозор» бекати (Педагогическая ва Артиллерийская кўчаларининг бурчаги).

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ САВДО БОШ БОШҚАРМАСИ.

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон реклама агентлиги (телефон 42-95-91).

МАКУЛАТУРА ТОПШИРУВЧИ ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

18 НОЯБРДАН БОШЛАБ ҲАММА ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИ-МАГАЗИНЛАРИ ҚУЙИДАГИ ТАРТИБДА ИШЛАЙДИ:

Ҳар куни (жумадан ташқари) соат 9.00 дан 18.00 гача, танаффус соат 13.00 дан 14.00 гача; жума куни соат 11.00 дан 20.00 гача, танаффус соат 14.00 дан 15.00 гача.
Дам олиш куни душанба.
Бадиий китобларга қуйидаги вақтларда абнементлар тарқатилади: жума куни соат 18.00 дан бошлаб, шанба ва якшанба кунлари соат 9.00 дан бошлаб.

19, 20 НОЯБРЬ, 2, 3, 4, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 23, 24 ВА 25 ДЕКАБРЬ КУНЛАРИ ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИ-МАГАЗИНЛАРИДА
Р. ДЖАВАНЬОЛИНИНГ «СПАРТАК» КИТОБИГА АБОНЕМЕНТЛАР ТАРҚАТИЛАДИ

Ҳар бир қабул пунктлари-магазинларида жума кунлари 50 тадан, шанба ва якшанба кунлари эса 200 тадан абонемент тарқатилади.
Абонемент 20 килограмм макулатура топширилганидан кейингина кўрсатилган китобни сотиб олиш ҳуқуқини беради.
Маркалар учун макулатураларни қабул қилиш фақат абонемент тақдим этилганидагина амалга оширилади.
Қолган кунларда эса макулатуралар абонементларга бериладиган маркалар комплектини тўплаш учун қабул қилинади.
Макулатуралар, иккиламчи хомашёлар чекланмаган миқдорда 52—01 прейскурантига биноан топширилган макулатуранинг 1 килограммига 2 тийиндан, жун латта, жун аралашган латтанинг 1 килограмми учун 16 тийиндан, ип газламали, каноп ва қопнинг 1 килограмми учун 6 тийиндан ҳақ тўланади.

ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИ-МАГАЗИНЛАРИНИНГ АДРЕСЛАРИ:

ОКТЯБРЬ РАЙОНИДА
1 — Ўзбекистон ССР 50 йиллиги номли проспект, Марказ—15.
5 — Уйғур кўчаси (Кўкча колхоз бозори).
9 — Зиё Саид кўчаси.
35 — У. Юсупов кўчаси.
54 — Оқтепа массиви, 19«а»-уй.

С. РАҲИМОВ РАЙОНИДА
2 — Форобий кўчаси, Чиғатой дарвоза маҳалласи.
10 — 1/3-Қорақамиш массиви.
11 — 2/4-Қорақамиш массиви.
23 — ТошМИ массиви.
30 —1/4-Қорақамиш массиви (колхоз бозори).
42 — 1/2-Қорақамиш массиви (савдо маркази ёнида).
50 — Чимбой кўчаси.
51 — Беруний кўчаси.
56 — 2-Тансиқбоев массиви;
61 — Марказ-17/18 массиви;
62 — Қорасарой кўчаси («Ташигрушка» фабрикаси яқинида).

ЛЕНИН РАЙОНИДА
3 — Қўйлиқ бозори.
24 — Мирсолиҳов кўчаси, 19-уй.
31 — 2-Қўйлиқ массиви, Савдо маркази.
47 — Малая Госпитальная кўчаси, 4-уй.
48 — Куйбишев шоссеси, 818-уй.
49 — Павлов кўчаси, 10-уй.

КУЙБИШЕВ РАЙОНИДА
4 — «Ташавтомаш» массиви.
22 — Циолковский кўчаси (касб касалликлари институти қаршисида).
26 — М. Горький проспекти.
32 — Луначарский шоссеси, 301-уй.
33 — Морозов кўчаси, кабель заводи бозори.
34 — Улуғбек посёлкаси, ядро физикаси институти.
37 — 2-Қорасув массиви.
68—М. Горький проспекти (50 ва 52-уйлар ўртасида).

ҲАМЗА РАЙОНИДА
6 — Янгиобод массиви.
25 — Бирлашган кўчаси, автостанция.
52 — Шумилов шаҳарчаси («Мир» ёзги кинотеатри ёнида).
29 — Қурувчилар кўчаси, 38-уй.
39 — 4-турар жой шаҳарчаси, Шолохов кўчаси, 1«а»-квартали.
60 — Лисунов кўчаси (Лисунов номли кинотеатр ёнида).

КИРОВ РАЙОНИДА
7 — Юнусобод массиви, Б—1.
19 — Ж. Обидова кўчаси, 20-уй.
20 — Олой бозори.
27 — Юнусобод массиви, А—3.
46 — Юнусобод массиви, СБ—4А микрорайони.
53 — «ТашГРЭС» микрорайони.

А. ИКРОМОВ РАЙОНИДА
8 — Фарҳод ярмаркаси.
13 — Чилонзор массиви, 24-квартал, 63-уй, 62-квартира.
16 — Чилонзор массиви, 12-квартал, 23-уй; 39-квартира.
17 — Чилонзор массиви, 24-квартал, 15-уй, 24-квартира.
40 — Чилонзор массиви, 14-квартал.
36 — Октябрь массиви, Ибрат кўчаси.
45 — 5-Атоий проезди, 6«а»-уй.
57 — Бирлик массиви, Шароф проезди, 9-уй.
58 — «Октябрь» массиви, Садоқат кўчаси, 2-проезд.

ФРУНЗЕ РАЙОНИДА
12 — Ивановолик тўқувчилар кўчаси (Тўқимачилик комбинати қаршисида).
28 — Первомайск колхоз бозори.
38 — Б. Хмельницкий кўчаси, 67-уй, 8-корпус.
59 — К. Финская кўчаси,
65 — Саломатин кўчаси, 4-тупик.
67 — Стахановчилар кўчаси («Аския» бозори қаршисида).

ЧИЛОНЗОР РАЙОНИДА
14 — Чилонзор массиви, 18-квартал, 10«а»-уй, 1-квартира.
15 — Чилонзор массиви, 1-квартал, 1-уй.
41 — Чилонзор массиви, Пионерская кўчаси, 1«а»-уй.
21 — Чилонзор массиви, 20-квартал, С. Сегизбоев кўчаси.
55 — Мевазор маҳалласи, Машраб кўчаси.

СЕРГЕЛИ РАЙОНИДА
18 — Спутник массиви, Марказ—3, 5-уй.
44 — 1-Сергели массиви.
43 — Сергели массиви, Савдо маркази.
63 — Заречная кўчаси.
64 — Чоштепа кўчаси (54—разъезд).

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!

Макулатуралар газета, китоб-журнал, рўзғор картони ва ўраш қоғози турларига қараб алоҳида ўрам қилиб боғланган ҳолда, гражданларнинг турар жойларидан қатъий назар жонли навбат тартибида қабул қилинади.

ҲУРМАТЛИ ГРАЖДАНЛАР!

Абонементлар олиш учун қабул пунктларига макулатуранинг уюшқоқлик билан топширилиши адабиётнинг китоб савдоси шохобчаларига тезроқ йўл олишига имкон беради.
Абонементлар олиш масаласи юзасидан 48-04-93 телефон номери бўйича мурожаат қилинг.

«Тошкент шаҳар «ВТОРСИРЬЁ» ишлаб чиқариш-тайёрлов корхонаси.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 16/XI да Испан миниатюралари, 17/XI да Дилором, 18/XI да Севги тумори.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 16/XI да Юлдузли тунлар, 17/XI да Бой ила хизматчи, 18/XI да Парвона.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 16/XI да Тўйдан олдин томоша (19.30), 17/XI да Тошкентнинг нозанин маликаси (15.00, 18/XI да Олифта.

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «СУВ ЖОЗИБАСИ» аттракциони (19.30)

КИНО

17 НОЯБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«СЕВИКЛИ РАДЖА» — Санъат саройи (11.00, 13.30, 16.00, 18.20, 20.30; телефон 44-21-74).

«ИККИ КИШИЛИК ВОКЗАЛ» — Санъат саройи (кичик зал, 12.00, 14.30, 17.00, 19.30).

«ТЎРТ МУШКЕТЕР» — Чайка (11.00, 13.30, 16.00, 18.30, 21.00; телефон 77-06-20).

«ЖИНОЯТ ҚИДИРУВ БЎЛИМИ БОШЛИҒИ ҲАЁТИДАН» — Дружба (жуфт ва тоқ соатларда, телефон 66-15-75), Тинчлик (жуфт соатларда, телефон 53-86-07), Ҳамза номли (жуфт соатларда, телефон 91-10-51).

«ЕНГИЛМАС» — Искра (жуфт соатларда, телефон 39-14-59).

«КИНГ-КОНГ ГРИППИ» — Ватан (12.00, 15.00, 18.00, 21.00).

«ТРЮКЧИ» — Қозоғистон (11.00, 14.00, 17.00, 20.00; телефон 35-24-92).

«МЕН ҚЎРҚАМАН» — Қозоғистон (12.00, 15.00, 18.00, 21.00).

«АНГАР—18» — ВЛКСМ 30 йиллиги (жуфт соатларда, телефон 33-44-52).

ТВ

16 НОЯБРЬ — ЧОРШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

16.20 Я. Сибелиус. 4-симфония. Фин радиосининг симфоник оркестри ижро этади. 17.00 «Мен — бугун ва эртага». Мактаб ўқувчиларининг конкурс-мусобақаси. 17.30 «Ленок» Давлат Полесье ашула ва рақс ансамблининг концерти. 18.10 «Расмларда қуёш акси бор». 18.25 «Инсон — замин соҳиби». Кўрсатувни «Известия» газетасининг шарҳловчиси А. З. Ивашченко олиб боради. 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «Яшил хапдори». Мультфильм. 19.40 «Спорт ҳафталиги». 20.15 «Ўсмир». Олти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия. 21.30 «Время». 22.05 А. П. Бородин туғилган куннинг 150 йиллигига бағишланган ССР Иттифоқи Большой театрида концерт. 23.35 «Дунё воқеалари».

Марказий телевидениенинг иккинчи программаси

18.30 Янгиликлар. 18.45 «Инсон ва қонун». 19.15 Г. Марков ижоди саҳифалари. 20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 20.45 К. Сен-Санс. Скрипка ва арфа ижроси учун фантазия. 21.00 Волейбол бўйича СССР кубоги. Финал мусобақалар. Хотин-қизлар. «Динамо» (Москва) — «Медин» (Одесса). «Динамо» Спорт саройидан олиб кўрсатилади. 21.30 «Время». 22.05 «Нишоналар». Телевизион ҳужжатли фильм. 22.30 Хоккей бўйича СССР чемпионати. «Динамо» (Москва) — «Химик». 2- ва 3-даврлар. В. И. Ленин номли Марказий стадионнинг Кичик спорт майдонидан олиб кўрсатилади.

Ўзбекистон телевидениесининг программаси

I

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Гул шаҳридаги Миттивой». Мультфильм. 18.20 «Шоирлар — болаларга». 18.55 «Ветеранлар сафда». Ёш ишчиларни тарбиялаш бўйича «Ташсельмаш» заводи мураббийлар Советининг иш тажрибасидан (рус.). 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Адабий альманах». 20.15 «Бугун оламда нима гап?». Халқаро аҳвол кундалиги. 20.30 «Ахборот». 20.50 «Қизлар гулдастаси». Концерт. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Хирмонингизга барака». 22.20 «Ўгай она». Бадиий фильм. 23.45 Янгиликлар.

II

18.05 Кўрсатувлар программаси. 18.10 Эстетика асослари. Санъатда синфийлик, партиявийлик ва халқчиллик. 18.50 «Пойтахт области далаларида». 19.20 «Учинчи меҳнат чораги». Телевизион фильм. 19.40 Янгиликлар. 20.00 «Революция туфайли туғилган». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. «Сўнги учрашув». 10-серия.

4 бет. ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

ВИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—ГСП, Ленин кўчаси, 41. Телефонлар: секретариат — 33-57-02; бўлимлар: партия турмуши — 32-53-66; саноат — 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги—32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ—32-54-19; фан, мактаб, олий ўқув юртлари — 32-53-10; адабиёт ва санъат — 32-56-81; ахборот — 33-28-95; спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари—32-53-32; хатлар — 32-29-70; эълонлар — 33-81-42; нашриёт — 32-78-94; — 33-90-50.

16 НОЯБРЬ, 1983 й. Р—03279. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонасида офсет усулида босилган. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12